

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

Галузь знань

05 «Соціальна та поведінкові науки»

Спеціальність

051 «Економіка»

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Глобальні механізми офшоризації бізнес-діяльності»

здобувача Грека Ярослава Володимировича

(підпис)

Науковий керівник: д. е. н, професор Столярчук Ярослава Михайлівна

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д. е. н, професор Столярчук Я.М.

(підпис)

Київ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА
Галузь знань	05 «Соціальна та поведінкові науки»
Спеціальність	051 «Економіка»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

_____ Людмила ЦИМБАЛ

«_____» _____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародної економіки

_____ Ярослава СТОЛЯРЧУК

«_____» _____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

**здобувачу вищої освіти *Греку Ярославу Володимировичу*
денної форми навчання**

**на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи
на тему: «Глобальні механізми офшоризації бізнес-діяльності»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від «25» червня 2024 р. №926-ст

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах праць вітчизняних і зарубіжних науковців та практиків, у т.ч. праць науково-педагогічних працівників КНЕУ, які викладено у наукових посібниках, монографіях, наукових періодичних статтях; електронних видань; статистичних даних.

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Теоретико-методологічні основи офшоризації бізнес-діяльності
Розділ 2	Дослідження механізмів бізнес-офшорингу у глобальному економічному середовищі
Розділ 3	Напрямки офшоризації бізнес-сектору в Україні
Об'єкт дослідження:	процеси офшоризації бізнес-діяльності у глобальному економічному середовищі
Предмет дослідження:	сучасний стан, тенденції, основні напрямки та глобальні механізми офшоризації бізнес-діяльності
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	дослідження глобальних механізмів офшоризації бізнес-діяльності, з визначенням їхніх переваг та ризиків.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	розкрити сутність та причини офшоризації бізнесу; висвітлити хронологію розвитку офшорного бізнесу; надати характеристику основним формам та моделям бізнес-офшорингу
У розділі 2	дослідити сучасний стан офшоризації міжнародної бізнес-діяльності; надати оцінку зовнішньому офшорингу у корпоративних бізнес-процесах; дослідити сучасні зміни у регулюванні офшорних фондів
У розділі 3	окреслити тенденції офшоризації вітчизняного бізнесу; визначити ключові механізми деофшоризації бізнес-сектору України

Завдання підготував
науковий керівник

_____
(підпис)

Столярчук Я.М.

«__» _____ 2024 р.

Завдання одержав студент

_____
(підпис)

Грек Я.В.

«__» _____ 2024 р.

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 77 сторінок, 4 таблиці, 6 рисунків, список використаних джерел з 56 найменувань, додатки.

«Глобальні механізми офшоризації бізнес-діяльності»

Об'єктом дослідження кваліфікаційної магістерської роботи визначено процеси офшоризації бізнес-діяльності у глобальному економічному середовищі.

Предметом дослідження виступають сучасний стан, тенденції, основні напрямки та глобальні механізми офшоризації бізнес-діяльності.

Метою дослідження кваліфікаційної магістерської роботи є дослідження глобальних механізмів офшоризації бізнес-діяльності, з визначенням їхніх переваг та ризиків.

Відповідно до поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

- розкрити сутність та причини офшоризації бізнесу;
- висвітлити хронологію розвитку офшорного бізнесу;
- охарактеризувати основні форми та моделі бізнес-офшорингу;
- дослідити сучасний стан офшоризації міжнародної бізнес-діяльності;
- надати оцінку зовнішньому офшорингу у корпоративних бізнес-процесах;
- дослідити сучасні зміни у регулюванні офшорних фондів;
- окреслити тенденції офшоризації вітчизняного бізнесу;
- визначити ключові механізми деофшоризації бізнес-сектору України.

Практичне значення отриманих результатів: окремі висновки і рекомендації автора можуть бути використані при аналітичній роботі на макроекономічному рівні.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи: 2024.

Рік захисту роботи: 2024.

Ключові слова: офшор, офшорні зони, офшорні юрисдикції, офшорні фонди, офшоризація бізнес-діяльності, внутрішньокорпоративний та зовнішній офшоринг, деофшоризація.

В і д г у к
на кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»
факультету міжнародної економіки і менеджменту
Грека Ярослава Володимировича
на тему: «Глобальні механізми офшоризації бізнес-діяльності»

1. **Актуальність теми** обумовлена випереджальною динамікою економічної глобалізації та її революційним впливом на трансформацію корпоративних стратегій і бізнес-моделей економічних суб'єктів. Бізнес-офшоринг, як свідчить міжнародний досвід, став потужним механізмом нарощування ринкових конкурентних переваг суб'єктів господарювання, що актуалізує впровадження державами активних деофшоризаційних заходів з метою подолання загроз національній безпеці у податковій сфері.

2. **Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи** розкриваються у спробі автора дослідити сучасний стан офшоризації міжнародної бізнес-діяльності (п.п.2.1.) та надати оцінку зовнішньому офшорингу у корпоративних бізнес-процесах (п.п.2.2.).

3. **Наявність самостійних розробок автора:** на окрему увагу заслуговують запропоновані автором ключові механізми деофшоризації бізнес-сектору України (п.п.3.2.).

4. **Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій:** окремі висновки та рекомендації автора можуть бути використані при аналітичній роботі на макроекономічному рівні.

5. **Наявність недоліків:** суттєвих недоліків робота не має, проте більш змістовним міг бути п.п.1.3.

6. **Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК:**

Науковий керівник:

д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки

Столярчук Я.М.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОФШОРИЗАЦІЇ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ	5
1.1. Сутність та причини офшоризації бізнесу	5
1.2. Хронологія розвитку офшорного бізнесу	11
1.3. Основні форми та моделі бізнес-офшорингу	14
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ БІЗНЕС-ОФШОРИНГУ У ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	23
2.1. Сучасний стан офшоризації міжнародної бізнес-діяльності	23
2.2. Зовнішній офшоринг у корпоративних бізнес-процесах	29
2.3. Сучасні зміни у регулюванні офшорних фондів	33
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ОФШОРИЗАЦІЇ БІЗНЕС-СЕКТОРУ В УКРАЇНІ	39
3.1. Тенденції офшоризації вітчизняного бізнесу	39
3.2. Ключові механізми деофшоризації бізнес-сектору України	43
3.3. Національний інструментарій деофшоризації вітчизняної бізнес- діяльності	48
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	78

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації та інтеграції світової економіки офшоризація бізнес-діяльності стала одним із важливих інструментів для компаній, що прагнуть мінімізувати податкові витрати, зменшити регуляторні обмеження та оптимізувати фінансові потоки. Офшорні юрисдикції, завдяки сприятливим умовам для ведення бізнесу, забезпечують підприємствам значну економічну вигоду. Водночас, глобальні механізми офшоризації викликають численні дискусії щодо їхнього впливу на економіку окремих країн, справедливість оподаткування та можливі негативні наслідки для державних фінансів.

Тема офшоризації бізнес-діяльності є актуальною у контексті глобальних економічних змін і постійного розвитку нових фінансових інструментів. З одного боку, офшорні структури часто використовуються для оптимізації податкового навантаження, трансферного ціноутворення, а також для забезпечення конфіденційності власності та збереження капіталу; з другого – має місце проблема ухилення від сплати податків, фінансування тіньової економіки, відмивання коштів та інші ризики, що ставлять під загрозу фінансову стабільність та справедливість міжнародної економіки.

Дослідження глобальних механізмів офшоризації бізнес-діяльності знайшло своє відображення у багатьох наукових працях зарубіжних і вітчизняних авторів (Дж. Андієлік, Е. Асен, О. Баула, К. Форнелл, Б. Хейфец, Дж. Хоупт, Е. Хімскерк, Поручник А.М., Столярчук Я.М., Черницька Т.В. та ін.), проте недостатньо глибоко розкритими залишаються питання, що стосуються, зокрема, глобальних імперативів бізнес-офшорингу та механізмів їхнього впливу на офшорні операції суб'єктів господарювання з різних країн.

Мета даної дипломної роботи — дослідити основні глобальні механізми офшоризації бізнес-діяльності, визначити їхні характеристики, переваги та ризики. Для досягнення цієї мети передбачено виконання наступних **завдань**:

- розкрити сутність та причини офшоризації бізнесу;
- висвітлити хронологію розвитку офшорного бізнесу;
- охарактеризувати основні форми та моделі бізнес-офшорингу;
- дослідити сучасний стан офшоризації міжнародної бізнес-діяльності;
- надати оцінку зовнішньому офшорингу у корпоративних бізнес-процесах;
- окреслити тенденції офшоризації вітчизняного бізнесу;
- визначити ключові механізми деофшоризації бізнес-сектору України;
- охарактеризувати національний інструментарій деофшоризації вітчизняної бізнес-діяльності.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної магістерської роботи визначено процеси офшоризації бізнес-діяльності у глобальному економічному середовищі.

Предметом дослідження є сучасний стан, тенденції, основні напрямки та глобальні механізми офшоризації бізнес-діяльності.

При написанні кваліфікаційної магістерської роботи автором використовувались такі **методи дослідження**, як: 1) системний (п.п.1.1.-п.п.1.3.); 2) порівняння (п.п.2.1-п.п.2.-.3.); 3) групування (п.п.3.1); 4) аксіоматичний (п.п.3.1-3.2); 5) статистичний (п.п.2.1; п.п.2.3; п.п.3.1).

Інформаційну базу дослідження склали наукові роботи та публікації зарубіжних і вітчизняних авторів у контексті дослідження проблематики реалізації глобальних механізмів офшоризації бізнес-діяльності; чинна нормативно-правова база України, аналітичні дані Національного банку України, Державної податкової служби України, Міністерства фінансів України, інформаційні Інтернет-ресурси та ін..

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОФШОРИЗАЦІЇ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Сутність та причини офшоризації бізнесу

Системні процеси офшоризації справляють значний вплив на структурну динаміку та кількісно-якісні параметри глобальної бізнес-діяльності першої чверті XXI століття. Показово, що фінансово-господарська діяльність бізнес-структур у глобальних умовах відзначається суттєвим розширенням масштабів та диверсифікацією організаційно-управлінських форм, впровадженням інновацій та цифровізацією виробничих процесів, значною модернізацією технологічної бази у рамках концепції індустрії 4.0, а також системним розвитком корпоративних мереж та дедалі глибшою інтеграцією національних економік більшості країн світу. Згідно з даними Tax Justice Network, протягом останніх 3 років у офшорних юрисдикціях накопичено інвестиційного капіталу на суму від 21 до 32 трлн доларів США, що становить приблизно 1/3 глобального валового внутрішнього продукту [4]. Використання податкових "притулків" багатонаціональними підприємствами призводить до щорічних втрат національних урядів у розмірі від 500 до 600 млрд доларів США, що позбавляє їх належних доходів від корпоративного оподаткування [4].

У широкому розумінні бізнес-офшоринг являє собою процес перенесення частини або всіх бізнес-операцій до юрисдикцій з пільговим оподаткуванням або менш суворими регуляторними вимогами [10]. В англійській мові вираз «offshore» буквально перекладається як «поза берегом». У економічній літературі офшорна діяльність визначається як діяльність комерційної компанії, що здійснюється за межами юрисдикції будь-якої держави, при цьому учасники міжнародних фінансових угод не є резидентами країни, де відбуваються кредитно-фінансові операції [19]. Очевидно, офшоризація передбачає

використання офшорних компаній для оптимізації фінансових потоків, зменшення податкового навантаження та захисту активів. Це може включати реєстрацію компаній в країнах з вигідними податковими умовами, переміщення виробництв або аутсорсинг бізнес-функцій.

У економічному довіднику термін «офшор» трактується як поняття, що характеризує світові фінансові центри та окремі види банківських операцій. Більш детальне визначення можна знайти в енциклопедичному словнику, де офшор (від англ. offshore — розташований на відстані від берега, за межами території країни) визначається як території, що пропонують пільговий режим (зниження податків, відсутність валютного контролю тощо) для фінансових та кредитних операцій іноземних учасників в іноземній валюті [9]. Спираючись на дослідження В.Кухарик та В.Фаримця, погоджуємось, що в економічній науці не існує єдиного визначення терміна «офшор», адже поняття «офшор», «офшорна зона» та «офшорний бізнес» охоплюють не лише можливості уникнення «повноправного» оподаткування, а й забезпечення конфіденційності, можливість ухилення від фінансового регулювання, дії відповідних законів і норм, що застосовуються в країнах, де економічна діяльність базується на реальному секторі. У даній магістерській роботі до суб'єктів бізнес-офшорингу включатимуться такі поняття, як офшорна юрисдикція (територія), офшорні зони, офшорний центр та офшорна компанія.

Так, офшорна юрисдикція — це територія або країна, яка пропонує сприятливі умови для ведення бізнесу, зокрема низькі або нульові податкові ставки, прості правила реєстрації компаній та високий рівень конфіденційності. Офшорні юрисдикції зазвичай використовуються для: 1) **зменшення податкового навантаження**: бізнеси можуть легально зменшити свої податки, реєструючи компанії в офшорних зонах; 2) **захисту активів**: офшори дозволяють компаніям захищати свої активи від судових позовів або економічної нестабільності в рідній країні; 3) **конфіденційності**: багато офшорних юрисдикцій забезпечують високий рівень конфіденційності, що дозволяє

приховувати інформацію про власників і структуру бізнесу; 4) гнучкості ведення бізнесу: легкість у реєстрації та веденні бізнесу робить офшорні юрисдикції привабливими для міжнародних компаній [15].

Прикладами відомих офшорних юрисдикцій є Бермудські острови, Британські Віргінські острови, Кайманові острови, Сінгапур та інші.

Офшорні зони — це території або країни, які пропонують вигідні умови для бізнесу, зокрема:

1. Низькі або нульові податкові ставки: багато офшорних зон мають спрощену податкову систему, що дозволяє компаніям зменшити свої податкові витрати.

2. Легкість ведення бізнесу: офшорні зони часто мають спрощені процедури реєстрації та менше бюрократичних перешкод.

3. Конфіденційність: Власники бізнесу можуть зберігати інформацію про свою діяльність і структуру в таємниці.

4. Захист активів: Офшорні зони можуть забезпечувати юридичний захист активів від зовнішніх ризиків, таких як судові позови або політичні нестабільності [16].

Прикладами офшорних зон є Кайманові острови, Бермудські острови, Британські Віргінські острови, Сінгапур та інші. Ці зони часто використовуються для створення компаній, трестів, фондів та інших бізнес-структур, що дозволяє оптимізувати податкові витрати та забезпечити більшу гнучкість у веденні міжнародного бізнесу.

Офшорний центр — це спеціалізована територія або регіон, який надає компаніям і фізичним особам можливості для ведення бізнесу з вигідними умовами. Це може включати податкові пільги, спрощене регулювання, високий рівень конфіденційності та захисту активів. Офшорні центри часто пропонують інфраструктуру та послуги, необхідні для ведення бізнесу, такі як банки, юридичні та бухгалтерські фірми.

Основні характеристики офшорного центру:

1. Податкові пільги: Низькі або відсутні податки на прибуток, капітал, спадщину та інші.
2. Легкість реєстрації: Простий процес створення компаній з мінімальними вимогами.
3. Конфіденційність: Можливість зберігати інформацію про власників і діяльність компаній у таємниці.
4. Регуляторна підтримка: Створення умов для швидкого і легкого ведення бізнесу.
5. Фінансова інфраструктура: Наявність банківських і фінансових послуг, які підтримують міжнародну діяльність.

Прикладами офшорних центрів є Кайманові острови, Британські Віргінські острови, Гонконг, Сінгапур і деякі інші регіони. Ці центри часто використовуються міжнародними компаніями для оптимізації податкових витрат і управління активами.

Офшорна компанія — це бізнес-структура, зареєстрована в офшорній юрисдикції, яка зазвичай пропонує вигідні умови для ведення бізнесу, зокрема низькі або нульові податкові ставки, прості процедури реєстрації та високий рівень конфіденційності.

Основні характеристики офшорної компанії:

1. Податкові переваги: офшорні компанії часто сплачують менше податків або взагалі не сплачують корпоративні податки.
2. Конфіденційність: багато офшорних юрисдикцій пропонують захист особистої інформації власників та директорів компанії.
3. Гнучкість в управлінні: офшорні компанії можуть мати більш ліберальні правила управління та звітності.
4. Захист активів: офшорні структури можуть використовуватися для захисту активів від юридичних ризиків, таких як судові позови.

5. Міжнародні можливості: Офшорні компанії часто використовуються для ведення міжнародного бізнесу, що дозволяє зменшити витрати та оптимізувати бізнес-процеси.

Офшорні компанії можуть бути використані для різних цілей, включаючи:

- оптимізацію податкових витрат;
- захист активів;
- ведення міжнародної торгівлі;
- інвестування у різні активи;
- створення фондів або трестів.

Однак важливо зазначити, що офшоризація повинна бути законною та прозорою, оскільки неправомірне використання офшорних структур може призвести до юридичних наслідків.

Таким чином, до основних причин офшоризації бізнес-діяльності, на думку вітчизняних і зарубіжних дослідників, можна віднести [5; 8;11]:

1. Податкову оптимізацію: зниження податкових витрат через використання юрисдикцій з низькими ставками податку на прибуток або пільговими умовами для інвесторів.

2. Захист активів: відокремлення активів від основного бізнесу для зменшення ризиків, пов'язаних із судовими позовами або фінансовими труднощами.

3. Конфіденційність: багато офшорних юрисдикцій пропонують високий рівень конфіденційності для власників бізнесу, що дозволяє уникнути розкриття інформації про структуру власності.

4. Гнучкість у фінансових операціях: офшорні компанії можуть забезпечити більш прості та вигідні умови для міжнародних транзакцій та інвестицій.

5. Спрощення регуляторних вимог: у країнах з менш суворими вимогами до ведення бізнесу підприємці можуть зосередитися на розвитку, а не на виконанні бюрократичних формальностей.

6. Доступ до нових ринків: офшоризація може допомогти компаніям виходити на нові ринки без значних витрат на створення фізичної присутності.

7. Оптимізація бізнес-процесів: використання аутсорсингу та зовнішніх послуг для зниження витрат на операційні процеси.

Окрім цього, до причинами офшоризації бізнес-діяльності можуть бути [7]:

1. Оптимізація витрат, оскільки офшоризація може знизити витрати на операційні діяльності, зокрема завдяки меншим витратам на працю, матеріали або послуги в певних країнах.

2. Спеціалізовані регуляторні умови - деякі офшорні юрисдикції пропонують спрощені вимоги до ліцензування і регулювання, що робить ведення бізнесу легшим.

3. Забезпечення фінансової стабільності, т.як офшорні компанії можуть використовуватися для отримання стабільного фінансування в умовах нестабільності у рідній країні.

4. Диверсифікація активів - офшоризація дозволяє інвестувати в різні ринки та активи, зменшуючи ризики залежності від одного джерела доходу.

5. Спрощений доступ до інвестицій: офшорні компанії можуть залучати іноземні інвестиції без зайвих бар'єрів, що може бути вигідним для стартапів або нових проектів.

6. Торговельні угоди: деякі офшорні юрисдикції мають вигідні торговельні угоди з іншими країнами, що спрощує експорт і імпорт.

7. Захист інтелектуальної власності: офшоризація може бути способом захистити патенти та авторські права, реєструючи їх у юрисдикціях з вигіднішим законодавством.

Ці фактори вказують на різноманітність причин, чому компанії можуть обирати офшоризацію, намагаючись максимально оптимізувати свої бізнес-процеси.

1.2. Хронологія розвитку офшорного бізнесу

Сучасні реалії глобального економічного розвитку, за яких кордони між країнами стають дедалі більш умовними, офшорний бізнес постає як один із ключових елементів сучасної економіки. Його історія, що охоплює понад століття, є віддзеркаленням змін у світовій фінансовій системі, технологічному прогресі та еволюції бізнес-практик. Від перших кроків у затишних бухтах Бермудських островів до сучасних міжнародних фінансових центрів, офшоризація зуміла адаптуватися до викликів і можливостей, які постали перед нею. Ця хронологія розвитку офшорного бізнесу не лише розкриває етапи його становлення, а й ілюструє взаємозв'язок між економічними стратегіями, юридичними змінами та глобальними трендами, які формують наше сьогодення. Офшорні практики сформували своєрідний фінансовий ландшафт сучасності, що демонструє таблиця 1.1. [4;8].

Таблиця 1.1. - Хронологія розвитку офшорного бізнесу 1920-2024 рр.

Роки	Характеристика подій
1920-ті роки: початок офшоризації	Бермудські острови стають популярними для реєстрації компаній через свої вигідні податкові умови. Цей період ознаменував початок створення офшорних структур для уникнення високих податків у країнах, таких як США та Великобританія.
1950-ті: розвиток офшорних юрисдикцій	Кайманові острови і Британські Віргінські острови починають пропонувати спеціалізовані юридичні та фінансові послуги для міжнародного бізнесу. Це призводить до зростання популярності офшорних компаній.
1960-ті: офшорний бум	Збільшення кількості компаній, які реєструються в офшорних юрисдикціях, внаслідок підвищення податкового навантаження у країнах з розвиненими економіками. Офшорні банки стають популярними, пропонуючи високий рівень конфіденційності та низькі податкові ставки.
1970-ті: консолідація офшорного ринку	Офшоризація стає більш популярною серед великих корпорацій, які починають використовувати складні структури для оптимізації своїх податкових витрат. Офшорні юрисдикції починають запроваджувати закони, що регулюють створення компаній, щоб залучити більше міжнародного бізнесу.

Роки	Характеристика подій
1980-ті: глобалізація та технологічний прогрес	Розвиток комп'ютерних технологій та інформаційних систем полегшує управління офшорними компаніями. Поява нових офшорних юрисдикцій, таких як Сінгапур, які починають пропонувати конкурентні умови для бізнесу.
1990-ті: зростання уваги до офшорів	Після кількох фінансових криз світ починає приділяти більше уваги офшорним практикам. Вступ у дію законів, що регулюють фінансову прозорість, і перші спроби міжнародної співпраці в боротьбі з ухиленням від податків.
2000-ті: реакція на кризи та скандали	Події, такі як скандал Enron, ведуть до більшої уваги до офшорних структур, і з'являються заклики до посилення регулювання. Міжнародні організації, такі як ОЕСР, починають впроваджувати рекомендації щодо прозорості та обміну податковою інформацією.
2010-ті: проблема витоку даних	Витоки інформації, такі як "Панамські документи" (2016), виявляють масштаби офшоризації і зловживань, що призводить до світового осуду. Багато країн запровадили законодавство, яке вимагало від компаній розкриття інформації про бенефіціарів.
2020-ті – : тренди та реформи	Тривалий тиск з боку міжнародних організацій призводить до реформ в офшорних юрисдикціях, спрямованих на підвищення прозорості. Зростання використання криптовалют і технології блокчейн відкриває нові можливості для офшорного бізнесу, але також викликає нові регуляторні виклики.
2024: нові виклики та можливості	Офшорний бізнес продовжує адаптуватися до змін у міжнародному праві та економіці, включаючи регуляції, пов'язані з криптовалютами та цифровими активами. Зростає значення сталого розвитку та соціальної відповідальності, що впливає на офшорні практики. Міжнародна співпраця в боротьбі з ухиленням від податків набирає обертів, зокрема через нові ініціативи щодо автоматичного обміну інформацією.

Табличні дані демонструють еволюцію офшорного бізнесу, з сучасною адаптацією до нових реалій і викликів, підкреслюючи важливість розуміння його ролі в сучасному глобальному бізнесі.

Показово, що хоча перші офшорні компанії почали з'являтися в 1920-х роках, коли бізнесмени в США шукали способи уникнення високих податків під час Великої депресії, термін "офшор" почав використовуватися лише у 1960-х роках для опису бізнес-структур, зареєстрованих за межами країни їхніх власників. Цей період характеризується і появою перших офшорних банків, коли фінансові установи почали пропонувати послуги з управління капіталом та інвестиційні можливості для іноземних клієнтів [8].

У 1980-х роках однією з найпопулярніших офшорних юрисдикцій завдяки своєму законодавству, що дозволяло легко реєструвати компанії та банківські рахунки стали Кайманові острови [17].

Знаковою подією у сфері офшоризації став ініційований ОЕСР у 2013 році проект BEPS (Base Erosion and Profit Shifting), спрямований на запобігання ухиленню від податків і зміцнення міжнародної співпраці в цій сфері [9].

Проте одним із найбільших фінансових скандалів у сучасній історії, який розкрив масштаби офшоризації, ухилення від податків і корупції, став витік «Панамських документів» (колекція більш ніж 11,5 млн файлів, що містять інформацію про фінансові операції, компанії і особи, які використовували офшорні рахунки), розкривши, як політики та бізнесмени використовували офшорні компанії для ухилення від податків і приховування активів, викликавши світовий резонанс і заклики до змін. Витік стався у 2016 році і стосувався компанії Mossack Fonseca, однієї з найбільших юридичних фірм у Панамі, яка спеціалізується на створенні офшорних компаній. Витік документів був ініційований анонімним джерелом, яке передало файли журналістам Міжнародного консорціуму журналістів-розслідувачів (ІСІУ). Після отримання інформації, ІСІУ працював з партнерами з різних країн для дослідження документів та підготовки розслідування. У квітні 2016 року ІСІУ разом із понад 370 журналістами з різних медіаорганізацій опублікували результати розслідування. У витоку були згадані численні високопосадовці, включаючи глав держав, міністрів, бізнесменів і знаменитостей, які використовували офшорні структури для фінансових операцій. Багато документів свідчили про корупційні угоди, пов'язані насамперед з державними контрактами і хабарництвом. Витік «Панамських документів» показав, що величезні суми грошей були виведені в офшори, що призвело до значних втрат для державних бюджетів [19].

Очевидно, що витік "Панамських документів" став каталізатором для глобальної дискусії про етичність офшоризації і привернув увагу до проблеми

ухилення від податків на міжнародному рівні. Це спонукало до запровадження нових стандартів фінансової прозорості, таких як автоматичний обмін інформацією між країнами. Даний інцидент не лише розкрив конкретні випадки фінансових зловживань, а й сприяв глибшому усвідомленню проблеми офшоризації в глобальному контексті.

З 2017 року почав діяти стандарт автоматичного обміну фінансовою інформацією (CRS), що зобов'язує країни обмінюватися даними про фінансові рахунки, ускладнюючи ухилення від податків. Аз розвитком технологій блокчейн та криптовалюти у 2020-х роках офшорні юрисдикції почали пропонувати нові можливості для бізнесу в цій сфері, що додало новий вимір офшоризації. У 2020-х роках зростає зацікавленість у сталому розвитку та соціальній відповідальності, що вплинуло на вибір юрисдикцій для офшоризації.

Таким чином, хронологія розвитку офшорного бізнесу ілюструє не лише еволюцію фінансових практик, але й відображає виклики та зміни у глобальній економіці, підкреслюючи важливість прозорості і відповідальності в сучасному світі бізнесу.

1.3. Основні форми та моделі бізнес-офшорингу

Бізнес-офшоринг включає в себе різноманітні форми і моделі, які дозволяють компаніям ефективно використовувати переваги офшорних юрисдикцій. Від реєстрації компаній у країнах з низьким оподаткуванням до створення складних корпоративних структур, які забезпечують максимальну вигоду, ці стратегії відкривають нові можливості для ведення бізнесу. У цьому контексті важливо розглянути основні форми та моделі бізнес-офшорингу, їх переваги та недоліки, а також вплив на міжнародну економіку і законодавство.

Світова бізнес-практика дозволяє серед основних форми бізнес-офшорингу, що дозволяють компаніям ефективно управляти своїми активами, знижувати

податкові витрати та адаптуватися до глобальних бізнес-умов, виділити наступні [17]:

1. Офшорні компанії: а) торгові офшори, що зареєстровані в юрисдикціях з низькими податками, та використовуються для здійснення міжнародної торгівлі; б) сервісні офшори, що надають послуги (переважно консалтинг, ІТ) з метою оптимізації податкових витрат.

2. Холдингові компанії, які централізують управління активами та допомагають знижувати податкові зобов'язання.

3. Фінансові інститути: а) офшорні банки, що надають банківські послуги з пільговим оподаткуванням; б) страхові компанії, які реєструються в офшорних зонах для оптимізації витрат.

4. Інвестиційні фонди - фонди приватного капіталу, що використовують офшорні структури для залучення інвестицій.

5. Криптоофшори: юрисдикції, що підтримують криптовалюти та блокчейн-технології, надають вигідні умови для бізнесу.

6. Віртуальні офіси: створюють віртуальні представництва без фізичної присутності, зменшуючи витрати.

7. Стратегії подвійного оподаткування - використання угод про уникнення подвійного оподаткування між країнами дозволяє компаніям зменшувати податкові витрати, реінвестуючи прибуток у нові проекти.

8. Екологічні та соціальні ініціативи. Усе більше компаній використовують офшорні структури для реалізації проектів з соціальної відповідальності та екологічної стійкості, що може забезпечити додаткові пільги.

У сучасній фінансово-господарській діяльності багатонаціональних підприємств існує розмежування на внутрішній і зовнішній офшоринг. Вони відрізняються не лише переліком виробничих функцій, що передаються зовнішнім спеціалізованим партнерам, і кількістю залучених юрисдикцій, а й рівнем контролю над виконанням виробничих завдань, формами та гнучкістю

взаємодії з партнерами, а також ступенем трансформації внутрішніх бізнес-процесів і конкурентних стратегій.

Внутрішній (внутрішньокорпоративний) офшоринг передбачає перенесення певних бізнес-процесів або функцій усередині компанії, але в рамках різних юрисдикцій, які пропонують вигідні умови для ведення бізнесу. Це може включати: 1) створення дочірніх компаній або філій в офшорних зонах, що дозволяє знизити податкове навантаження; 2) оптимізацію внутрішніх процесів для зменшення витрат і підвищення ефективності; 3) збереження контролю над виробничими функціями та ін. [5].

Внутрішньокорпоративний офшоринг здійснюється через інтернаціоналізацію бізнес-функцій багатонаціональних підприємств шляхом створення ними закордонних філій і структурних підрозділів в офшорних юрисдикціях, та передбачає конвергенцію схожих видів фінансово-господарської діяльності багатонаціональних підприємств або фрагментованих виробничих, торгових, маркетингових, логістичних чи фінансових функцій в межах однієї компанії. Це значною мірою визначає використання внутрішньокорпоративного офшорингу у фінансово-господарській діяльності багатонаціональних підприємств, з метою: 1) збереження конфіденційності інформації під час виробництва товарів і послуг; 2) забезпечення контролю над певними виробничими процесами; 3) максимальної реалізації конкурентних переваг власника капіталу шляхом об'єднання ключових компетенцій комерційного циклу в межах однієї компанії чи організації [7].

Водночас, у рамках комплексного дослідження внутрішньокорпоративних офшорних моделей глобального бізнесу на увагу заслуговує явище податкової інверсії, що включає певний набір корпоративних стратегій податкового планування, які дозволяють компаніям "переносити" отримані прибутки з юрисдикцій з високими податковими ставками в юрисдикції з нижчими ставками прибуткового оподаткування, що не суперечить діючим законодавчим нормам у цій сфері [7]. Так, за оцінками деяких зарубіжних дослідників, щорічно близько

420 млрд дол. США прибутків БНП перетворюються в 79 офшорних юрисдикціях. Останніми роками частка податку на прибуток корпорацій у загальносвітових податкових надходженнях не перевищувала 13,3% за 88 юрисдикцій, а надходження від податку на прибуток компаній становили в середньому 3% глобального валового внутрішнього продукту [7].

Зовнішній офшоринг передбачає передачу певних бізнес-функцій або процесів зовнішнім партнерам, які можуть бути розташовані в офшорних юрисдикціях. До основних особливостей зовнішнього офшорингу відносять: 1) аутсорсинг (передача виробничих, адміністративних або ІТ-послуг зовнішнім компаніям, які спеціалізуються на цих функціях); 2) зниження витрат: завдяки використанню спеціалізованих компаній в країнах з нижчими витратами на працю; 3) зменшення ризиків, адже делегування функцій партнерам може допомогти знизити операційні ризики та зосередитися на основному бізнесі; 4) гнучкість, яка дозволяє компаніям швидко адаптуватися до мінливих ринкових умов [19]. Зовнішній офшоринг у сучасних корпоративних бізнес-моделях здійснюється як основний канал екстерналізації бізнес-функцій багатонаціональними підприємствами через створення окремих незалежних компаній в офшорних юрисдикціях.

Найбільш сприятливими країнами для реалізації бізнес-моделей зовнішнього офшорингу багатонаціональними підприємствами є Індія, Китай, Малайзія, Індонезія, В'єтнам, США, Таїланд, Великобританія та Бразилія. До основних конкурентних переваг цих країн, на думку вітчизняного дослідника Туролева Г.О., можна віднести фінансову привабливість, високий рівень кваліфікації кадрів, людський потенціал та якість бізнес-середовища [7].

Міжнародна бізнес-практика свідчить, що для реалізації зовнішнього офшорингу поряд з традиційними видами економічної діяльності (інформаційні технології, бухгалтерський облік, фінансова звітність, управління кадрами тощо), найбільш сприятливими секторами глобальної економіки є діяльність у

сфері НДДКР, створення нових продуктів, маркетингові дослідження та розвиток нових професійних навичок у персоналу.

Порівняльна характеристика зазначених моделей офшорингу дозволяє зробити наступні висновки: 1) внутрішній офшоринг забезпечує вищий рівень контролю над процесами, тоді як зовнішній офшоринг передбачає більшу залежність від зовнішніх партнерів; 2) обидва підходи можуть допомогти знизити витрати, але зовнішній офшоринг часто забезпечує більш значні заощадження завдяки аутсорсингу; 3) зовнішній офшоринг зазвичай є більш гнучким, оскільки дозволяє компаніям швидко змінювати партнерів і адаптуватися до нових умов. Таким чином, вибір між внутрішнім і зовнішнім офшорингом залежить від стратегічних цілей компанії, її структури та специфіки ринку.

Сучасна світова бізнес-практика оперує й поняттям «офшорних фондів» - відокремлених форм організації бізнес-діяльності, характерною рисою яких є відсутність власників [19]. Міжнародна фінансова практика класифікує офшорні фонди за декількома ключовими ознаками, характеристика яких представлена у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2. - Класифікація офшорних фондів

Критерій	Види	Характерні риси
Структура управління	Відкриті фонди (Open-End Investments)	Необмежена кількість акцій, що викуповуються; можливість для інвесторів купувати /продавати фондові акції за вартістю, визначеною чистою вартістю активів (NAV); забезпечуючи ліквідність інвесторам, фонд створює нові акції при купівлі, з наступним викупом під час продажу

Критерій	Види	Характерні риси
	Закриті фонди (Close-End Funds)	Обмежена кількість акцій; можливість для інвесторів купувати фондові акції лише на початку формування фонду та продавати їх на ринку вторинного продажу
Доступність для інвесторів	Приватні фонди	Обмежена доступність участі та кількості акцій (право належить переважно великим інвестиційним фірмам, інституційним інвесторам та/або багатим приватним суб'єктам). Гнучкість інвестиційних стратегій та менший ступінь регулювання
	Професійні фонди	Акції пропонуються переважно професійним інвесторам (розмір капіталу не $\leq$ 1 млн.дол.США); управління ґрунтується на професійному аналізі ринку
	Публічні фонди	Широка доступність для інвестиційного співтовариства у поєднанні з суворим наглядом та звітністю про фінансові результати; основним завданням керуючих органів – максимізація прибутку інвестиційного портфелю та контроль ризиків.

Критерій	Види	Характерні риси
Інвестиційні стратегії	Пайовий фонд (PIF)	Можливість для інвесторів купувати частки, інвестуючи зібрані кошти у широкий спектр активів залежно від обраної стратегії
	Біржовий фонд (ETF)	Індексний фонд, акції якого торгуються на біржі. На відміну від PIF, за акціями ETF відкрита можливість здійснювати аналогічні операції, доступні для звичайних паїв у біржовій торгівлі
	Інвестиційний фонд у сфері нерухомості (REIT)	Можливість інвестування у нерухомість, або цінні папери, пов'язані з нерухомістю
	Індексний фонд (Index Fund)	Можливість інвестування в усі цінні папери, що включені до ринкового індексу, або їх частину. Тип переважно пасивного стилю інвестування, що відстежує динаміку та дохідність визначеного ринкового індексу (S&P 500, Russell 2000, Wilshire 5000 та ін.)
	Хедж-фонд	Реалізація різних інвестиційних стратегій з метою досягнення абсолютного прибутку або захисту від збитків. На відміну від традиційних фондів, має більш гнучкі стратегії та структури.

Джерело: Складено автором за [17], [19]

Популярність офшорних фондів у сучасній міжнародній фінансовій практиці обумовлена декількома факторами, серед них [17]:

- 1) можливість зменшення податкових зобов'язань;
- 2) забезпечення анонімності бенефіціарів фонду;
- 3) можливість інвестувати у фінансові інструменти на світових біржах, у нерухоме майно, реалізовувати операції на валютних ринках та ін..;
- 4) захист активів інвесторів від судових позовів та претензій;
- 5) можливість диверсифікації інвестиційного портфелю по всьому світу з низьким ступенем ризику.

Специфічні особливості, переваги та недоліки представлених категорій фондів дозволяють здійснити вибір оптимального варіанту інвестиційної стратегії. Традиційно найбільш привабливими країнами для офшорним фондів є:

- Британські Віргінські острови;
- Бермудські острови;
- Кайманові острови;
- о.Гернсі;
- о.Джерсі;
- Багамські острови;
- Беліз;
- Панамські острови;
- Сейшельські острови.

Хоча власне діяльність фонду не підпадає під пряме регулювання країни його реєстрації, підвищуючи привабливість у сфері управління активами, Водночас реєстрація офшорного фонду передбачає дотримання різного роду правових формальностей як у країні реєстрації, так і у економіках, де провадять діяльність інвестори фонду. Крім того, офшорні інвестиційні фонди мають вести відповідну фінансову звітність у країні їхньої реєстрації.

Таким чином, у контексті оподаткування офшорні фонди вочевидь є досить гнучкими та ефективними регульованими структурами, які використовуються з метою управління та захисту активів.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ БІЗНЕС-ОФШОРИНГУ У ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

2.1. Сучасний стан офшоризації міжнародної бізнес-діяльності

Досліджуючи сучасний етап розвитку офшоризації бізнес-діяльності у глобальному економічному середовищі, спираючись на теоретико-методологічні досягнення вітчизняних і зарубіжних авторів, варто зауважити, що одними з ключових факторів впливу на сучасний бізнес-офшоринг, є насамперед глобалізаційні, які охоплюють ряд фінансово-валютних (податкові пільги; конвертованість валют; інвестиційна привабливість), транснаціоналізаційних (глобалізація бізнесу; міжнародна конкуренція); інституційно-регуляторних (легкість створення бізнесу; захист активів); соціально-майнових (культурні особливості; соціальна відповідальність) та інформаційно-комунікаційних складових (технологічний прогрес; комунікаційні мережі) [7].

В умовах інтенсивного розвитку інформаційних технологій компанії все частіше шукають способи оптимізації податкового навантаження та підвищення конкурентоспроможності. Офшорні юрисдикції пропонують вигідні умови для ведення бізнесу, включаючи низькі податкові ставки, гнучкість регуляторного середовища та зручність для інвесторів.

Проте, разом із вигодами, офшоризація приносить і чимало викликів. Підвищення уваги з боку регуляторних органів, міжнародних організацій та суспільства до проблеми ухилення від сплати податків, а також непрозорості фінансових потоків призводить до запровадження нових норм і правил, які ускладнюють використання офшорів. У цьому контексті важливим є дослідження сучасного інструментарію, що включає низку показників і методик, які допомагають дослідити та оцінити сучасний стан міжнародної офшорної бізнес-діяльності. Серед них: Tax Justice Network, метою якого є дослідження корпоративного податкового раю (Corporate Tax Haven Index, СТНІ) на основі

офіційних звітів ОЕСР, Глобального форуму, Міжнародного валютного фонду та Європейського Союзу. Основними складовими оцінки є дані щодо правових, адміністративно-регуляторних та податкових структур офшорних юрисдикцій. При чому формула розрахування підсумкового показника (СТНІ) є наступною: $СТНІ = Haven\ Score + Global\ Scale\ Weight$, де *Haven Score* – гранична міра можливостей податкової та фінансової систем юрисдикцій щодо допущення зловживань корпоративним податком (т.б. свобода); *Global Scale Weight* – гранична міра здійснення фінансової діяльності ТНК у межах відповідної юрисдикції (т.б. популярність). При чому свобода юрисдикції не завжди означає її популярність, про що свідчать дані рейтингу, представленого Tax Justice Network. Станом на 2024 р., до переліку перших 10 юрисдикцій за Індексом корпоративного податкового раю, увійшли (табл.2.1.):

Таблиця 2.1. – Індекс корпоративного раю ТОП-10 офшорних юрисдикцій, 2024 р.

Позиція у рейтингу	Юрисдикція	Частка СТНІ, %	Значення СТНІ,	Haven Score	Global Scale Weight, %
1	Британські Віргінські острови	7,1	3061	100	2,9
2	Кайманові острови	6,7	2891	100	2,4
3	Бермудські острови	5,8	2478	100	1,5
4	Швейцарія	5,3	2279	89	3,4
5	Сінгапур	4,8	2059	86	3,5
6	Гонконг	4,5	1948	78	7,1
7	Нідерланди	4,5	1945	74	11,1
8	Джерсі	4,1	1756	100	0,5
9	Ірландія	3,8	1622	79	3,4
10	Люксембург	3,5	1480	69	8,8

Джерело: складено автором за [11]

Як видно з таблиці, першість у рейтингу належить залежним або заморським територіям Великобританії, у той час як сама Великобританія посідає 18-те місце у рейтингу (Додаток В).

Досліджуючи рейтинг юрисдикцій за ступенем свободи, то серед «вільних» можна виділити такі, як:

- Британські Віргінські острови
- Кайманові острови
- Бермудські острови
- Джерсі
- острови Теркс і Кайос
- Ангілья; ОАЄ
- Кіпр та ін.

За популярністю:

- США
- Нідерланди
- Люксембург
- Великобританія
- Гонконг
- Китай.

Слід зазначити, що дані рейтингу не є остаточними, оскільки у разі незгоди або певних претензій, за наявності відповідних доказів, оцінка може бути змінена [11].

Показово, що ще в 1990-х роках через офшорні юрисдикції проходило понад 50% світових фінансових потоків. Вони контролювали близько 20% загальної вартості світового багатства та акумулювали більше 22% зовнішніх банківських активів. Наразі, за неофіційними даними, у світі функціонує близько 35-40 спеціалізованих офшорних юрисдикцій, які обслуговують понад 50% усіх глобальних фінансових операцій (рис. 2.1.).

Рис.2.1. Найбільші фінансові офшори світу [9]

Досліджуючи глобальні тренди розвитку офшорних юрисдикцій ТНК, показовим є факт, що, згідно з рейтинговими даними «Fortune 500», американські ТНК володіють понад 2,6 трлн дол. США прибутку в офшорах (дані підтвержено 293-ма компаніями, у т.ч. на Apple, Pfizer, Microsoft, General Electric припадає ¼ зазначеної суми) [5]. Так, офшорна сума Apple складала у 2022 р. близько 215 млрд. дол. США (податкова гавань - Ірландія). Офшорна сума компанії Nike - майже 11 млрд. дол.США (податкова гавань – Бермудські острови) [15].

Доцільним, на нашу думку, буде наведення переліку багатонаціональних компаній із загальною вартістю офшорних дочірніх підприємств [14]:

- Goldman Sachs Group – 905;

- Morgan Stanley – 619;
- J.P.Morgan Chase&Co. – 170;
- Pfizer – 157;
- Marriott International – 147;
- PepsiCo – 133.

Офшоризація бізнес-діяльності продовжує еволюціонувати під впливом змін у глобальній економіці, політиці та правовому регулюванні. Основні тенденції сучасного стану офшоризації бізнес-діяльності включають, зокрема [14]: 1) **посилення регуляторного контролю**, адже більшість країн впроваджують нові закони та механізми для боротьби з ухиленням від податків. Міжнародні ініціативи, такі як BEPS (Base Erosion and Profit Shifting), намагаються зменшити можливості для офшоризації шляхом узгодження правил оподаткування на глобальному рівні; 2) **зростання прозорості** (вимоги до розкриття інформації про бенефіціарів компаній та фінансові потоки стають більш жорсткими, що зобов'язує офшорні юрисдикції публікувати дані про власників бізнесу, що, у свою чергу ускладнює анонімність); 3) **вибір нових юрисдикцій** - традиційно популярні офшорні країни, такі як Багамські або Віргінські острови, поступово втрачають привабливість через підвищений контроль. Водночас з'являються нові, менш відомі юрисдикції, які пропонують вигідні умови для ведення бізнесу з меншими вимогами до прозорості; 4) **цифрові активи та криптовалюти** – значна кількість підприємств розглядають криптовалюти як інструмент для оптимізації податкових зобов'язань, хоча це також підлягає новим регуляціям; 5) **зміна бізнес-моделей** (сучасні технології дозволяють компаніям реалізовувати нові бізнес-моделі, такі як дистрибуція, фріланс та платформи). Останнє ускладнює традиційні уявлення про офшоризацію, оскільки бізнес може вести діяльність у кількох юрисдикціях одночасно; 6) **соціальна відповідальність** - суспільство стає більш чутливим до етичних аспектів ведення бізнесу. Клієнти

та інвестори все більше віддають перевагу компаніям, які ведуть прозору політику та дотримуються принципів соціальної відповідальності. Проте їхня частка в глобальному валовому внутрішньому продукті не перевищує 1,2%, а без урахування промислового виробництва та сільського господарства – 0,8%. Вартісний обсяг приватного капіталу, акумульованого в офшорах, становить близько 7 трлн доларів США, значна частина якого отримана внаслідок незаконної діяльності. Окрім цього, приблизно 1 трлн доларів може бути додатково отримано державами, якщо корупцію у світі вдасться скоротити на 1/3. Ці дані вказують на наявність «темних сегментів» світової економіки та глобального фінансового обігу, включаючи доходи, отримані незаконно через хабарництво та регуляторний арбітраж, які залишаються поза контролем податкових і правоохоронних органів. У сукупності ці фактори завдають значної шкоди суспільному добробуту та поглиблюють асиметрії у глобальному економічному розвитку [7].

За експертними оцінками, понад 20% основних і оборотних коштів глобального ринку фінансових послуг до 2030 року буде переміщено в офшори. Такі прогнозні дані, очевидно, відображають важливі тенденції у світі бізнесу та фінансів. Усе більш помітним стає зростання частки ІТ-офшорингу (рис.2.2).

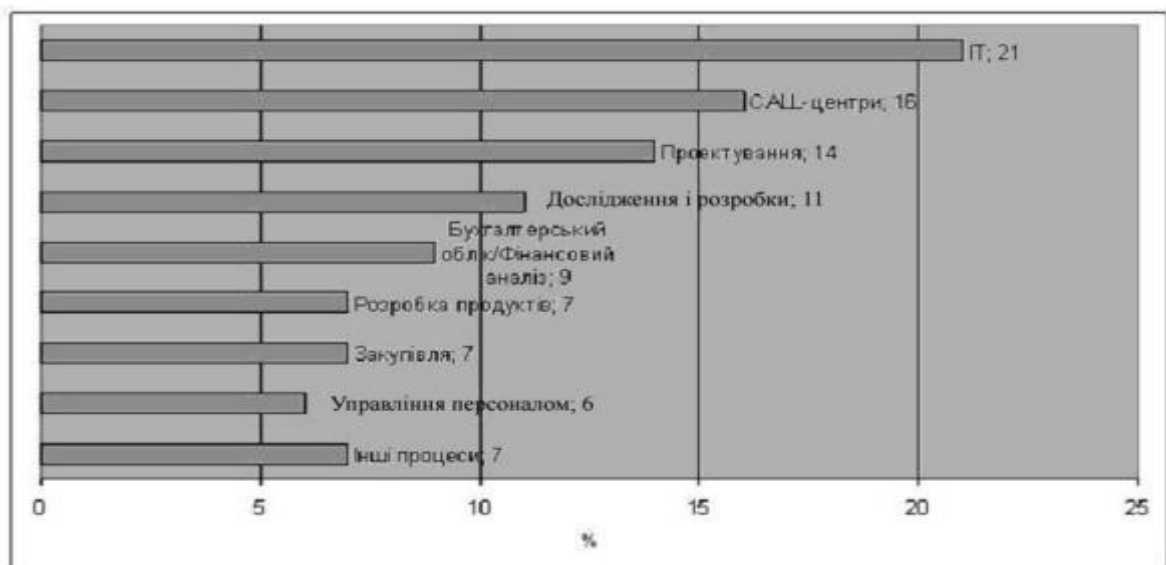

Рис. 2.2 Рейтинг офшорингових бізнес-процесів, 2024 р.[1]

За даними досліджень консультативної компанії EquaTerra, замовлених журналом CIO Insight, було складено рейтинг країн-лідерів сфери ІТ-офшорингу. Серед них: Індія (обсяг послуг 39,6 млрд. дол., основні клієнти -США, Європа); Канада (обсяг послуг 12 млрд. дол., основний клієнт - США); Китай (обсяг послуг 5 млрд. дол., основний клієнт - Японія); Філіппіни (обсяг послуг 4,1 млрд. дол., основні клієнти – США, Європа); Ірландія (обсяг послуг 4 млрд. дол., основні клієнти – країни ЄС); Бразилія (обсяг послуг 0,8 млрд. дол., основні клієнти - США, Європа); Мексика (обсяг послуг 0,8 млрд. дол., основний клієнт - США); Польща (обсяг послуг 0,5 млрд. дол., основні клієнти - країни ЄС). При чому близько 5% світового обсягу офшорингу припадає на країни Східної Європи. За прогнозними оцінками, середній темп зростання бізнес-офшорингу у світі протягом наступних трьох років складатиме 25%, при чому у Східній Європі прогнозується зростання майже на 35% [8].

Концентрація капітальних ресурсів і прибутків глобального монополізованого сектору, домінування корпоративної власності у світовій економіці у поєднанні з підвищенням ринкової влади транснаціональних корпорацій, все більше спонукають їх до впровадження диверсифікованих корпоративних стратегій бізнес-офшорингу.

2.2. Зовнішній офшоринг у корпоративних бізнес-процесах

Сучасна міжнародна бізнес-практика визначає зовнішній офшоринг у корпоративних бізнес-процесах як розподіл сукупності виробничого, торговельно-збутового, маркетингового, логістичного та фінансового функціоналу між різними підприємницькими структурами, насамперед, через екстерналізацію. У свою чергу, основою екстерналізації бізнес-функцій транснаціональних підприємств слугує відкриття окремих незалжених компаній на території офшорних юрисдикцій [7].

Про домінування зовнішнього офшорингу у сучасних корпоративних бізнес-процесах свідчать наступні дані: виробничі функції 45 % найбільші європейські компанії передали своїм зарубіжним філіалам; близько 50 % - стороннім структурам-постачальникам [7]. До ТОП-10 країн, бізнес-середовище має достойні конкурентні переваги для реалізації бізнес-процесів зовнішнього офшорингу (у т.ч. фінансова привабливість, кваліфіковані кадри, людська спроможність) є, зокрема [1]:

1. Індія
2. Китай
3. Малайзія
4. Індонезія
5. В'єтнам
6. США
7. Таїланд
8. Великобританія
9. Бразилія

Галузеве дослідження реалізації зовнішнього офшорингу у корпоративних бізнес-процесах дозволяє виділити найбільш сприятливі у цьому контексті сфери економічної діяльності. Серед них: а) сфера ІТ-технологій, бухгалтерського обліку та фінансової звітності; б) оформлення комерційної та юридичної документації; в) підготовка документів для податкової служби; г) кадровий облік та ін. [7]. Крім того, не менш популярними секторами глобальної економіки є операції з НДДКР, маркетингові дослідження ринку, формування нових кадрових навичок та вмінь тощо.

На основі зовнішнього бізнес-офшорингу можуть здійснюватись також операції емісійно-інвестиційного характеру, що дозволяє багатонаціональним

компаніям Бельгії, Бермудських островів, Британських Віргінських островів, Кайманових островів, Гонконгу, Ірландії, Люксембургу, Нідерландів, Сінгапуру, Швейцарії, Багамських островів тощо через офшорні центри долучатись до глобальної інвестиційної системи [7].

Показово, кожен офшоринговий центр при цьому має відмінну міжнародну спеціалізацію. Так, пільговою європейською юрисдикцією, що реєструє головні офіси корпорацій, є Ірландія – країна, що орієнтована на торгівлю з Великобританією та іншими європейськими економіками, має зручні транспортні та морські розв'язки. До прикладу, як до ІТ-центру до Ірландія залучено таких технологічних гігантів, як: Apple, Facebook, Twitter, Google та ін. Ірландія є достатньо популярною юрисдикцією для здійснення торгового бізнесу, який оподатковується за корпоративною ставкою 12,5 %; для холдингів та інвестиційних компаній ставка податку на прибуток складає 25 %. Проте, за умов, коли дохід (навіть не холдингових компаній) пов'язаний з торговою діяльністю і не є пасивним, ставка корпоративного податку в Ірландії може залишатись на рівні 12,5 % [16]. Якщо ірландська холдингова компанія здійснює операції з інвестиційного управління або управління дочірніми компаніями, і такі операції підпадають під критерії торгової діяльності, ставка корпоративного податку також може залишатись на рівні 12,5 %.

На бізнес-операції, які здійснюються у Вільній економічній зоні Шеннон, та дотримуються умов щодо «корисного внеску» у промисловість, сферу машинобудування тощо, розповсюджується пільговий податок на прибуток у розмірі 10 %. Для бізнес-процесів, які пов'язані за ІТ-сферою та сферою інтелектуальної власності, ставка корпоративного податку доступна у розмірі 6,25 %. При чому така ставка розповсюджується лише на доходи, одержані лише від певного виду активів інтелектуальної власності, за наявності сабстенсу та відповідного дозволу [16].

Попри високі ставки оподаткування пасивних доходів – роялті та дивідендів, – вони можуть бути знижені через укладання договорів про уникнення подвійного оподаткування. Наприклад, нерезидентні акціонери за умов, якщо вони мешкають у країні, з якою у Ірландії укладено договір про уникнення подвійного оподаткування, або у країні-члені Європейського Союзу, можуть бути звільнені від утримання податку на дивіденди у розмірі 25 %. При чому ПДВ застосовується лише для торгових бізнес-операцій у країні. За умов річного товарообороту компанії на суму понад 75 тис. євро, або обороту послуг понад 37,5 тис.євро, необхідна реєстрація платником податку на додану вартість [16].

На відміну від Ірландії, переважною спеціалізацією Нідерландів є офшорне обслуговування та холдингових компаній і глобальних операцій американських багатонаціональних підприємств. При чому показовою є унікальність механізму корпоративного податкового планування, що формується за рахунок одночасного використання офшорної спеціалізації Ірландії та Нідерландів з боку корпоративного сектору.

Визначальною рисою зовнішнього офшорингу у сучасних корпоративних бізнес-процесах є розширення за рахунок малого та середнього бізнесу його суб'єктної структури [1], [7]. Показовими у цьому контексті є дані опитування спеціалістами міжнародної консалтингової компанії Consultants in Business Engineering Research, у якому приймали участь представники 157 світових компаній [7]. Результати опитування продемонстрували безпрецедентне зростання зацікавленості офшоринговими бізнес-послугами компаній сфери малого та середнього бізнесу із загальною чисельністю зайнятих не менше 500 осіб. Вочевидь, на думку вітчизняних фахівців, така тенденція у майбутньому може зумовити зростання гнучкості офшорингових бізнес-процесів компаній сфери малого та середнього бізнесу.

Таким чином, сучасні механізми моделей зовнішнього бізнес-офшорингу спрямовані на: 1) максимізацію прибутку, розширення бізнесу з одночасною оптимізацією його податкових зобов'язань; 2) використання підприємницькими структурами вочевидь конкурентних переваг спрощеної реєстрації та системи надання фінансової та бухгалтерської звітності; 3) за умов відсутності валютного регулювання – спрощеного руху транскордонного капіталу [1].

2.3. Сучасні зміни у регулюванні офшорних фондів

У розділі I кваліфікаційної магістерської роботи подано визначення та класифікацію основних офшорних фондів, які за сучасних умов глобальної інвестиційної практики набувають все більшої популярності, яка обумовлена, насамперед, режимом з низьким оподаткуванням та гнучкими правилами регулювання.

У класичному розумінні, офшорний фонд являє собою схему спільного інвестування, яка акумулює кошти учасників з метою інвестування у різного роду активи, наприклад акції, нерухомість, сировину та ін. Однією з ключових конкурентних переваг офшорних фондів поряд з низькими ставками оподаткування є, безперечно, гнучкі правила корпоративного управління та звітності [17].

Вибір привабливої для офшорного фонду країни, зумовлюється, насамперед, конкретними цілями інвестора. Наведемо приклади створення офшорних фондів серед традиційних юрисдикцій у 2024 році (таблиця 2.2.).

Таблиця 2.2. – Найбільш привабливі юрисдикції для офшорних фондів, 2024 р.

Юрисдикція	Фонд	Характеристика
Брита нські Віргі нські остро	Затверджений	використовується переважно невеликими офісами; прискорена процедура затвердження; максимальна чисельність інвесторів - 20;

Юрисдикція	Фонд	Характеристика
		пори́г активів під управлінням (AUM) – 100 млн дол. США; не потребує аудійованої фінансової звітності; самостійне керування
	Професійний	необмежена кількість інвесторів; відсутність порогу (AUM); min початкові інвестиції – 100 тис. дол.США; можливе отримання дозволу на звільнення від вимог аудійованої фінансової звітності
	Приватний	min поріг передплати відсутній; можливе отримання дозволу на звільнення від вимог аудійованої фінансової звітності
	Інвестиційний	Може створюватись у формі: а) комерційної компанії, яка має структуру Limited Liability Company; б) товариства з обмеженою відповідальністю, що створюється генеральним партнером та хоча б 1-м партнером з Limited Liability через подання Меморандуму про партнерство у Комісії з фінансових послуг (FSC); в) пайового трасту, заснований на підставі договору про довірче управління
Бермудські Острови	Професійний закритий фонд	Структурований для досвідчених інвесторів – інституційні та кваліфіковані інвестори, багаті приватні особи та ін. Пропонує низку інвестиційних стратегій та спрямований на конкретний сектор чи географічний регіон
	Інвестиційний фонд	Можливість створення у формі: а) компанії з сегрегованими рахунками (SAC); б) пайового трасту; в) ТОВ.
Кайманові острови	Закритий інвестиційний фонд	Форми: Exempted Company; Segregated Portfolio Company; Limited Liability Company; Exempted Limited Partnership; Unit Trust
	Відкритий інвестиційний фонд	Форма: звільнені компанії та компанії з сегрегованим портфелем
о.Гернси	Зареєстрований інвестиційний фонд	Форми: ТОВ, пайовий траст. Наявність місцевого адміністратора, ліцензованого Комісією з фінансових послуг (GFSC); стягування комісії за управління або витрати на транзакції, понесені менеджером о.Гернси, не підлягають оподаткуванню
	Авторизований інвестиційний фонд	
Беліз	Публічний фонд	Суворе регулювання, складання річних фінансових звітів
	Приватний фонд	Кількість інвесторів – до 50, надання обґрунтування «приватної основи» пропозиції свої акції потенційним інвесторам на момент подання заявки
	Професійний фонд	Акції доступні виключно професійним інвесторам; порог початкових інвестицій складає 100 тис. дол. США

Складено автором за [17]

Слід зазначити, що у липні 2023 року відбулися законодавчі зміни щодо ведення інвестиційного бізнесу на Бермудських островах. Серед них: скасування попереднього режиму звільнення, що означає обов'язковість подачі заявки до

Уряду та валютного управління на Бермудських островах (ВМА) для отримання ліцензії або реєстрації за умов, якщо ініціатор не входить до обмеженого переліку осіб, які не підлягають реєстрації.

За прогнозними оцінками, у 2025 році має набрати чинності Закон про корпоративний податок на прибуток Бермудських островів, яким передбачено корпоративний податок на прибуток для підприємств Островів, що входять до складу БНП з річним доходом від 750 млн.євро, у розмірі 15 % [17].

Окрім цього, на Бермудських островах можливим є відкриття криптофондів з метою сприяння розвитку нових екологічних, соціальних та управлінських продуктів.

Правове регулювання офшорних фондів зазнало суттєвих змін протягом 2018-2020 р., включаючи посилення контролю та підвищення прозорості здійснення фінансових операцій. Деякі офшорні юрисдикції зазнали реформування законодавства у напрямку оподаткування, правового статусу компаній, запобігання відмиванню коштів, міжнародної співпраці. Показово, що ініціаторами зазначених законодавчих змін виступили не лише уряди країн, а й міжнародні організації (FATF, G-20).

Законодавчі зміни у регулюванні офшорних фондів сприяли модернізації власної нормативно-правової бази певних офшорних юрисдикцій, гармонізуючи законодавство з міжнародними стандартами та посилюючи державне регулювання. Так, суворий державний контроль відтепер поширюється на Кайманові, Багамські острови, о.Джерсі та о.Гернсі, незважаючи на популярну привабливість даних юрисдикцій з точки зору вигідності податкового режиму [17].

Протягом звітнього періоду для низки юрисдикцій, таких як Британські Віргінські острови, Кайманові, Сешельські острови та ін. було запроваджено вимогу substance, що зобов'язує компанії, зайняті у сфері регульованої діяльності, підтримувати substance країни їх реєстрації. У розрізі зазначених змін, для виконання вимоги substance юрисдикції повинні мати офісні

приміщення, найманих місцевих працівників, здійснюючи фінансові угоди в обраній країні [17].

Зазначені зрушення у сфері податкової політики, дозволяють виокремити певні юрисдикції, на які поширились відповідні зміни [17]:

Британські Віргінські Острови	}	-	<i>збереження корпоративного податку за ставкою 0%</i>
Кайманові острови			
Багамські острови			
Бермудські Острови			
Панама	}	-	<i>застосування територіального принципу сплати податків</i>
Сейшельські Острови			
о.Гернсі			
о.Джерсі			

У жовтні 2024 року в Парижі відбулось перше пленарне засідання міжнародної організації FATF (Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей), у якому взяли участь 200 юрисдикцій та спостерігачів з міжнародних організацій. Ключовими темами для обговорення стали протидія відмиванню грошей, проблема фінансування тероризму та фінансування розповсюдження ядерного знищення [22]. Станом на 28 жовтня 2024 р. FATF внесла до «сірого списку»¹ Алжир, Анголу, Кот-д'Івуар, Ліван та Сенегал. Загалом до такого списку сьогодні включено, такі юрисдикції, як: Алжир, Ангола, Болгарія, Буркіна Фасо, В'єтнам, Венесуела, Гаїті, Демократична республіка Конго, Ємен, Камерун, Кенія, Кот-д'Івуар, Ліван, Малі, Мозамбік, Монако, Намібія, Нігерія, Південний Судан, Сирія, Танзанія, Філіппіни, Хорватія, ПАР. Крім того, до юрисдикцій високої групи ризику FATF включила також [20]:

¹ До «сірого списку» належать юрисдикції які перебувають під постійним моніторинг-контролем міжнародної організації FATF [20].

1. Корейську Народно-Демократичну Республіку (КНДР) - через використання підставних компаній та складних непрозорих структур власності, - закликавши, зокрема, до припинення кореспондентських відносин з банками КНДР; закриття будь-яких дочірніх компаній/філій банків КНДР у своїх країнах; обмеження бізнес-відносин та здійснення фінансових операцій з приватними особами КНДР);
2. Іран – через невиконання Плану дій щодо усунення стратегічних недоліків, - закликавши до посилення наглядової перевірки для філій та дочірніх компаній фінансових установ, з місцезнаходженням у Ірані; запровадження механізмів систематичної звітності щодо здійснення фінансових операцій; суворості вимог щодо зовнішнього аудиту фінансових груп по відношенню до будь-якої з їхніх філій (дочірніх компаній), розміщених в Ірані;
3. М'янму – через невиконання зобов'язань, висунутих 2020 року, щодо усунення стратегічних недоліків, - закликавши, зокрема, до запровадження посилених заходів щодо перевірки фінансових установ М'янми[20].

Актуальний станом на 2024 рік є також «чорний список» ЄС2, що включає юрисдикції, які не співпрацюють у питаннях справедливого оподаткування. Серед них: Американське Самоа, Ангілья, Фіджі, Гуам, Палау, Панама, Самоа, Тринідад і Тобаго, Віргінські острови США, Вануату та ін. Чергове оновлення списку прогнозується у лютому 2025 року.

Серед критеріїв включення певної юрисдикції до «чорного списку» ЄС слід зазначити наступні:

- відсутність ефективного обміну інформацією щодо податкових питань з Європейським Союзом;

---

2 «Чорний список» ЄС – це перелік юрисдикцій, які не відповідають міжнародним стандартам податкової прозорості та справедливого оподаткування. Складається Комісією ЄС на основі рекомендації Глобального форуму ОЕСР з прозорості та обміну податковою інформацією [21].

- відсутність впровадження стандартів ОЕСР щодо протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування (BEPS);
- недотримання правил прозорості фінансової звітності та бенефіціарного володіння;
- використання своїх податкових правил з метою уникнення оподаткування з боку компаній або фізичних осіб-нерезидентів ЄС [21].

Включення тієї чи іншої юрисдикції до «чорного списку» ЄС загрожує відповідними наслідками. Зокрема: 1) збільшенням податкового навантаження на резидентів ЄС, які здійснюють операції з юрисдикціями «чорного списку»; 2) впровадженням заходів щодо обмеження доступу резидентів ЄС на ринки юрисдикцій даного переліку; 3) застосуванням заходів щодо посилення контролю за транскордонними операціями з такими юрисдикціями [21].

Очевидно, офшорні фонди є достатньо ефективними інвестиційними структурами з точки зору забезпечення конфіденційності та низькоподаткового режиму. Проте, як свідчить світова бізнес-практика, останнім часом деякі юрисдикції вдаються до ухилення від сплати податків та фінансових махінацій, що зумовлює посилення вимог міжнародних організацій щодо антикорупційних перевірок, викриття особистостей бенефіціарів, контролювання діяльності фондів з боку наглядових органів, внесення змін до оподаткування офшорних фондів.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ОФШОРИЗАЦІЇ БІЗНЕС-СЕКТОРУ В УКРАЇНІ

3.1. Тенденції офшоризації вітчизняного бізнесу

Відповідно до аналітичних даних, представлених Міжнародним валютним фондом у 2023 році, близько 97% прямих іноземних інвестицій виводяться в офшори з української економіки [25]. При цьому до ТОП-10 найбільш привабливих юрисдикцій для України входять Кіпр, Молдова, Туреччина, Беліз, Панама, Швейцарія, Узбекистан, Сент Кітс і Невіс, Маршаллові острови (рисунок 3.1.).

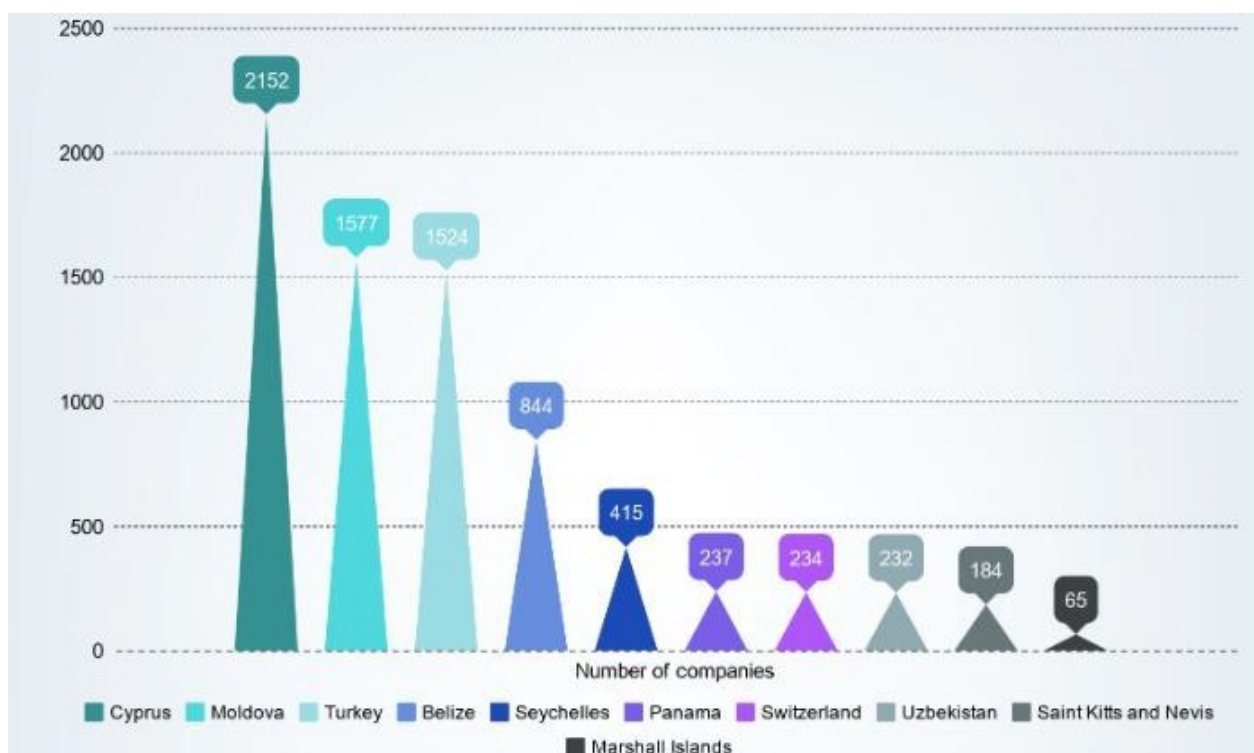

Рис.3.1. ТОП-10 найбільш привабливих офшорних юрисдикцій для українського бізнесу [26]

Показово, що, з одного боку, резиденти України не обов'язково «закріплені» за всіма представленими офшорними юрисдикціями: їхню роль іноді відіграють іноземні бенефіціари. З другого, - іноземні бенефіціари закріплені або за якимось «класичним» острівним офшором, або можуть бути

громадянами економік-традиційних торговельних партнерів України (Туреччини чи Молдови), операції з якими у напрямку трансфертного ціноутворення віднесено до категорії «контрольованих». При цьому популярними видами бізнес-діяльності вітчизняних офшорних компаній, є:

- «Неспеціалізована оптова торгівля» - близько 714 вітчизняних компаній;
- «Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна»- близько 600 вітчизняних компаній;
- «Будівництво житлових і нежитлових будівель» - близько 270 вітчизняних компаній [26].

Проте, за експертними оцінками платформи «CASE Україна» - незалежної громадської організації, що проводить аналітичні дослідження та прогнозування макроекономічної політики, характерною тенденцією 2022-2024 рр. стало помітне скорочення офшорних капіталів в Україні, вплинувши на втрати державного бюджету майже вдвічі - з 65 млрд.грн. до 15-30 млрд. грн. Рисунок 3.2. демонструє втрати бюджету України протягом 2019-2022 рр. внаслідок використання офшорів.

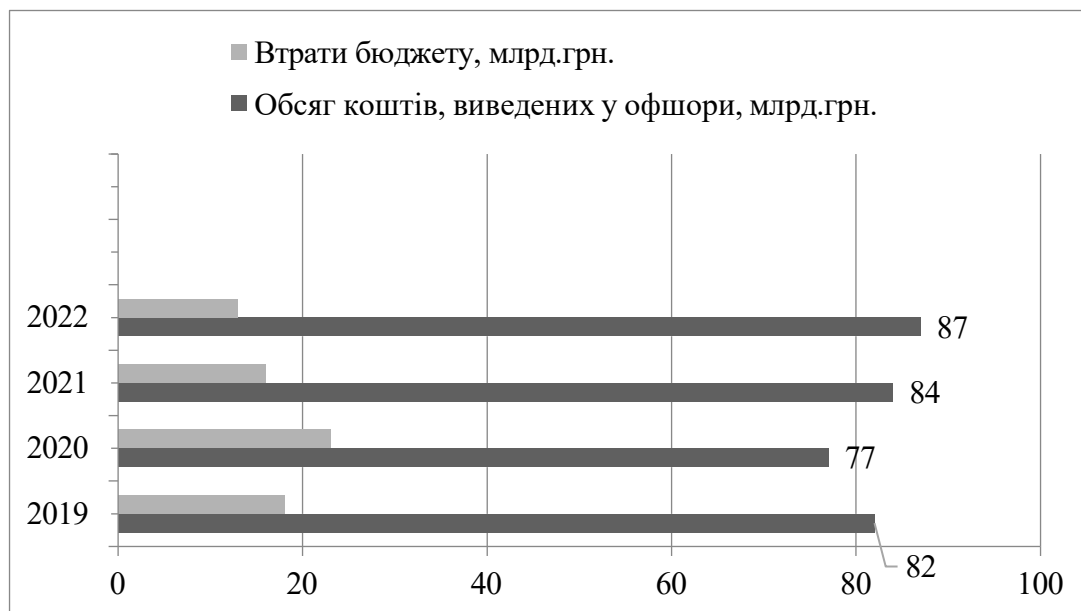

Рис.3.2. Втрати держбюджету України через використання офшорів [26]

Показовим є також порівняння державного боргу України з обсягами капіталу, виведеного в офшорні юрисдикції, відповідно у 2012 р. та 2023 р. (рис.3.3.).

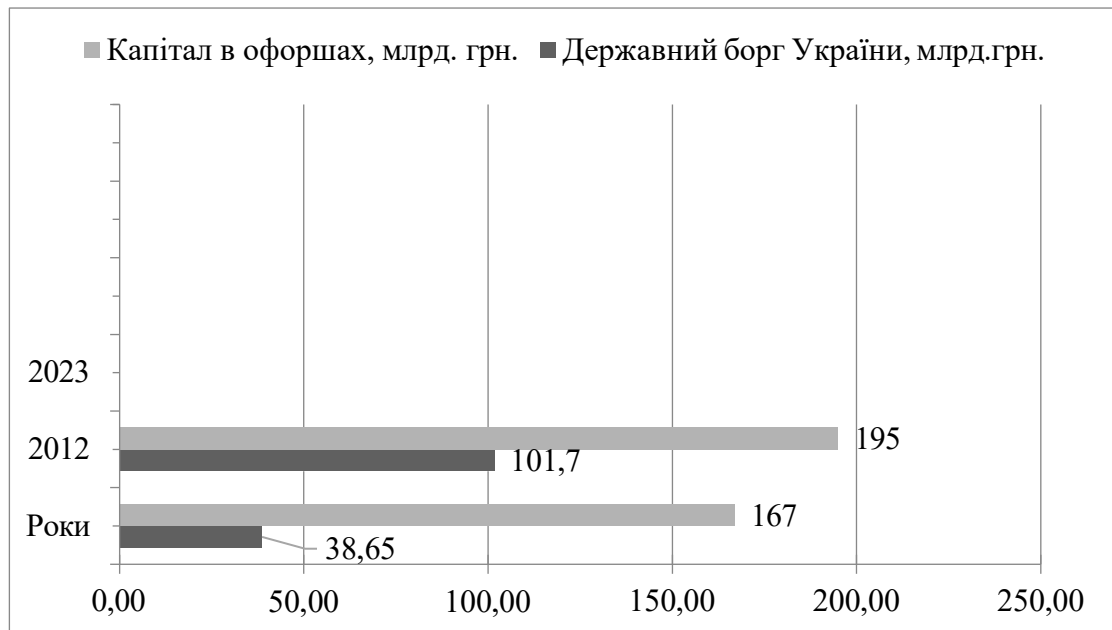

Рис.3.3. Державний борг України та обсяги капіталу, виведених в офшори [27]

Графічні дані відображають очевидне переважання капіталу, виведеного до офшорних юрисдикцій, над обсягом державного боргу України. Водночас, офшоризація економіки України призводить до значного зменшення фінансування соціальної сфери, зокрема, у контексті таких статей видатків, як оплата праці працівників бюджетної сфери (9,1 млрд.грн у 2020 р.); виплата пенсій (5 млрд. грн. у 2020 р.); інші соціальні витрати (5 млрд. грн. у 2020 р.) [29].

За експертними оцінками вітчизняних науковців, виведення капіталу з України до офшорів здійснюється за трьома ключовими напрямками, які відображають поєднання тіньових економічних трансакцій у сфері купівлі та/або продажу товарів та послуг:

1) власне виведення капіталу українськими бенефіціарами: фізичними та юридичними особами;

2) вкладення інвестиційного капіталу у компанії, які зареєстровані в офшорних юрисдикціях;

3) транскордонне переміщення до офшорів з боку фізичних та юридичних осіб капітальних активів задля звільнення останніх від оподаткування за допомогою трансфертного ціноутворення та здійснення грошових переказів [7].

Водночас, специфіку взаємозв'язку між вітчизняним бізнесом і приватними особами з офшорними фірмами, а також величину тіньового сегменту вітчизняної економіки та масштаби виведення капіталу з України в офшори, значною мірою відображає банківський сектор. Що, вочевидь, зумовлює перетворення банків України на безпосередніх учасників тіньових схем обслуговування офшорингових бізнес-операцій українських економічних суб'єктів. У такому розумінні, найбільш поширеними сьогодні механізмами офшоризації банківської системи України, є:

1) участь банків у фінансових трансакціях з компаніями, які зареєстровані у офшорах;

2) недоотримання прибутків від здійснення конверсійних банківських операцій з іноземними валютами;

3) недоотримання коштів у вигляді депозитів фізичних і юридичних осіб [1].

До прикладу, за експертним оцінками, ступінь офшоризації діяльності вітчизняних банків складає сьогодні майже 3% за списком офшорів України, та 12 % за списком офшорів ОЕСР [7].

Хоча капітал банківської системи України є більшою мірою опосередкованим відображенням масштабів офшоризації бізнес-процесів, така тенденція дає підстави стверджувати, що подальша реалізація зазначених механізмів загрожує фінансовій безпеці банківської системи України, враховуючи створення небезпечних випадків, пов'язаних із запровадженням економічних санкцій з боку як вітчизняних, так і міжнародних наглядових органів, що у кінцевому результаті може призвести до позбавлення банків ліцензій для здійснення фінансових операцій [7].

Дослідження сучасних тенденцій офшоризації бізнес-сектору в Україні дають підстави резюмувати щодо, з одного боку, необхідності існування та розвитку офшорів з метою, щонайменше, гарантування збереження заощаджень у разі форсмажорних обставин та міжнародних конфліктів, а з другого – розроблення заходів щодо поступальної деофшоризації як ключового засобу боротьби з відпливом капіталу та прямих іноземних інвестицій до офшорних юрисдикцій. При чому, на думку авторитетних експертів, така протидія відтоку капіталу до офшорів не може бути реалізована виключно з директивних позицій, адже це процес, який вочевидь передбачає системне поліпшення бізнес-клімату та взаєморозуміння між бізнесу та державними інститутами [9]. При чому найбільш «гальмуючим» питанням у цьому контексті залишається проблема реформування податкової та регуляторної систем.

3.2. Ключові механізми деофшоризації бізнес-сектору України

Деофшоризація вітчизняного бізнес-сектору є процесом достатньо довготривалим, починаючи свій відлік орієнтовно з 2015 року, коли світові фінансові регулятори почали переглядати відповідні правила, висуваючи нові вимоги щодо глобальної прозорості ведення бізнесу.

До таких ініціатив з точки зору податкової справедливості можна віднести Багатосторонню конвенцію MLI (Multilateral Instrument) – договір, розроблений ОЕСР з метою боротьби з розмиванням бази оподаткування і виведенням прибутку з-під оподаткування (План BEPS), що уможливорює одночасно вносити зміни до всіх або деяких чинних міжнародних договорів стосовно уникнення подвійного оподаткування [30]. Конвенцію було підписано Урядом України у м.Лондон у липні 2018 р. У 2019 р. Верховною Радою України було схвалено Закон «Про ратифікацію Багатосторонньої конвенції щодо використання заходів, які стосуються угод про оподаткування, з метою протидії розмиванню

податкової бази і виведенню прибутку з-під оподаткування», того 2019 р. Закон набрав чинності [30].

У рамках Плану BEPS Україна стала активним учасником міжнародного глобального руху у контексті забезпечення прозорості податкового середовища, розпочавши активну підготовку з приєднання до системи автоматичного обміну податковою інформацією - Загального стандарту звітності (CRS). На початку січня 2024 р. учасниками багатостороннього автоматичного обміну інформацією про стан фінансових рахунків стали 110 юрисдикцій, у т.ч. усі держави Європейського Союзу[31].

У 2022 р. до Угоди CRS приєдналась Державна податкова служба України з метою забезпечення відповідності національного законодавства та практики вимогам Стандарту.

У березні 2023 р. в Україні було прийнято Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо імплементації міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки», який набрав чинності у квітні 2023 р. [32]. Цим Законом підзвітні фінансові установи зобов'язані застосовувати заходи належної перевірки до фінансових рахунків. При чому така перевірка має бути здійснена до встановлення підзвітні такі рахунки чи ні.

Нові законодавчі вимоги поширюються на такі категорій установ, як:

- 1) депозитарні (банки, кредитивні спілки та ін.);
- 2) кастодіальні (номінальні утримувачі, депозитарні установи, що провадять депозитарну діяльність);
- 3) інвестиційні компанії (інвестиційні фірми, інститути спільного інвестування та ін.);
- 4) визначені страхові компанії (недержавні пенсійні фонди, страховики).

З 1 січня 2022 р. набрав чинності Порядок визначення процедури повідомлення контролюючого органу про контрольовані іноземні компанії

(КІК), що, на думку вітчизняних дослідників, за сучасних умов є надзвичайно важливим. Затребуваність Порядку пояснюється декількома причинами [33]:

1) значна кількість українців через військові події виїхала за межі України, релокувавши свій бізнес;

2) високий розмір штрафів (300 тис.грн-3 млн.грн. за кожну транзакцію) за неподання звітів про КІК.

Переваги подання Звіту про КІК очевидні, адже сприяє уникненню подвійного оподаткування. При чому, якщо були сплачені податки з доходів за межами закордоном, де ефективна ставка сплати податків становила не менше 13 %, то повторно сплачувати їх в Україні не потрібно. Але, враховуючи те, що ставка податку на прибуток в Україні складає 18 %, то потрібно буде сплатити різницю. Від оподаткування в Україні звільняються також іноземні юридичні особи, які протягом звітного року мають дохід, який не перевищує 2 млн. євро. [33].

Враховуючи те, що строки подання фінансової звітності різняться з-поміж фінансових юрисдикцій, механізм звітування про КІК є доволі складним та суперечливим.

Важливо, на наш погляд, зауважити щодо, з одного боку, значних досягнень у напрямку деофшоризації вітчизняного бізнесу; з другого – наявності структурних проблем, які пов'язані з удосконаленням національної системи контролю за трансфертним ціноутворенням.

Слід зазначити, що податки на зарплату та соціальні відрахування в нашій державі сягають більше 40 %, у той час у країнах з високим рівнем паритетної купівельної спроможності аналогічні податки не перевищують 35% [9].

З огляду на це, на думку авторитетних дослідників, одним з ефективних заходів деофшоризації українського бізнесу може стати запровадження *податку на виведений капітал*, що надасть можливість протистояти транскордонному виведенню капітальних активів за рахунок виплати роялті та процентів, знівелювавши загрози використання нульових ставок оподаткування доходів

нерезидентів з боку українських бізнесменів [1]. Ефективність такого заходу підтверджується прогнозними оцінками авторитетних вітчизняних експертів: після запровадження податку на виведений капітал, додатковий щорічний приток інвестиційного капіталу зросте у 2025 р. до 232 млрд. грн.. (зі стабілізацією цієї суми у 2030 р.); бюджетні надходження – до 41 млрд. грн. у 2027 р. до 292 у 2030 р., що демонструють графічні дані рис.3.4.

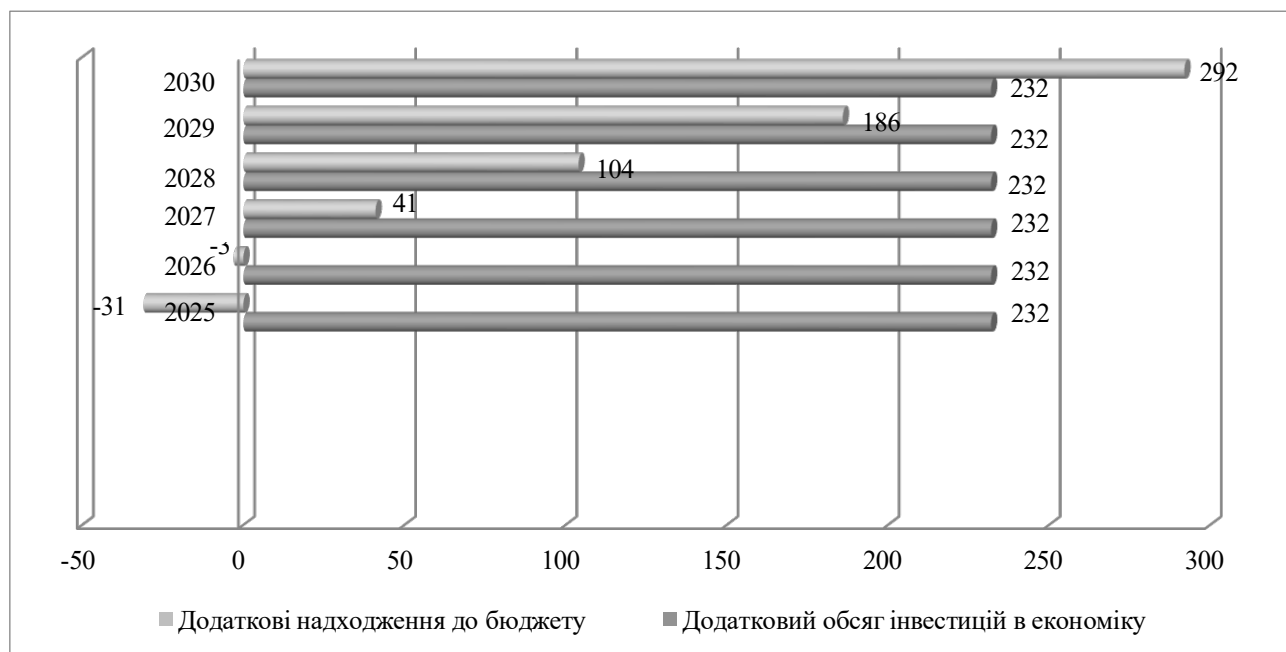

Рис.3.4. Прогнозовані обсяги щорічного притоку інвестиційного капіталу в Україну та додаткових надходжень до бюджету після запровадження податку на виведений капітал протягом 2025-2030 рр., млрд.грн. [7]

Однак, незважаючи на очевидно позитивний ефект від запровадження податку на виведений капітал для економіки України, мають місце значні проблеми інституційного та адміністративно-економічного характеру. Так, існує висока ймовірність посилення тиску на представників вітчизняного бізнесу, а також збільшення рейдерських захоплень бізнес-діяльності.

Не менш ефективним, з погляду фахівців, є також запровадження *публічних реєстрів* кінцевих бенефіціарів їхніх капіталів. До прикладу, Методологію визначення юридичною особою кінцевого бенефіціарного власника, Уряд та Національний Банк України затвердили у вересні 2023 р. При чому аналог даного нормативно-правового документу на сьогодні відсутній у світі [32]. Того ж року

Урядом визначено процедуру притягнення до відповідальності юридичної особи, юридичної особи-резидента, фізичної особи-резидента, яка є засновником або учасником юридичної особи та/або здійснює вирішальний вплив на її діяльність, з накладенням штрафів за порушення у сфері державної реєстрації юридичних осіб [34].

Ефективним з точки зору розбудови в Україні інституційної системи деофшоризації бізнес-діяльності, є також імплементація нормативних положень Директиви ЄС щодо запобігання уникненню оподаткування – Anti-Tax Avoidance Directive (ATAD I та ATAD II). 25 квітня 2024 р. за участі представників Міністерства фінансів України та Державної податкової служби України відбувся семінар EU4PFM на тему «Нейтралізація наслідків гібридних невідповідностей» [35]. У результаті дискусій визначено, що запровадження в Україні принципів ATAD II, поряд приведенням податкового законодавства України у відповідність до стандартів ЄС, сприятиме посиленню прозорості та справедливої конкуренції України на ринку ЄС.

Однак, варто зазначити, що успішне впровадження в Україні принципів ATAD I та ATAD II передбачає ретельне планування та врахування специфіки національної нормативно-правової бази та конкретних обставин розвитку України.

Не менш важливим кроком у напрямку деофшоризації вітчизняної бізнес-діяльності є подальший впровадження розвиток, запровадженої з 1 січня 2023 р. ефективної системи електронного аудиту в Україні³. При чому запровадження обов'язкового подання усіма великими платниками податків стандартного аудиторського файлу SAF-T UA заплановане з 1 січня 2025 року [36].

---

³ Одним із пріоритетів Національної стратегії доходів до 2030 року є цифрова трансформація основних процесів контрольно-перевірочної роботи та застосування новітніх підходів до її проведення, де ключовим заходом є запровадження в діяльність органів ДПС процедури електронного аудиту («е-аудит») [37].

На думку деяких зарубіжних і вітчизняних дослідників, ефективним кроком у контексті детінізації вітчизняної економіки, є запровадження системи податкової амністії. Незважаючи на відмінність у поглядах щодо шляхів ефективного впровадження даного інструменту, оптимістично налаштовані дослідники оцінюють податкову амністію як джерело суттєвого фінансового ресурсу для України до 20-30 млрд. грн. додаткових надходжень до бюджету. Така оцінка має ґрунтується на припущенні легалізації великої частини активів, що знаходяться у тіньовій економіці (за деякими оцінками 30-40 % від ВВП країни) [38]. Очевидно, що запровадження системи податкової амністії передбачає, насамперед, довіру бізнесу до влади у супроводі ефективного реформування вітчизняної податкової системи тощо.

Таким чином, розбудова в Україні ефективної системи деофшоризації бізнес-процесів передбачає удосконалення системи податкового контролю за фінансово-господарською діяльністю компаній-експортерів; посилення контролю за офшорними схемами у напрямку трансфертного ціноутворення; подолання корупції; запровадження загальних правил проти уникнення оподаткування з кодифікацією у вітчизняному законодавстві податкових доктрин, що діють у міжнародних інституціях; подальший розвиток ефективної системи е-аудиту; успішне впровадження в Україні принципів ATAD I та ATAD II на основі ретельного планування та врахування специфіки національної нормативно-правової бази та конкретних обставин національного розвитку України.

3.3. Національний інструментарій деофшоризації вітчизняної бізнес-діяльності

Надмірно високий рівень торговельної й інвестиційної офшоризації української економіки актуалізує питання щодо впровадження у нашій державі комплексу деофшоризаційних заходів, здатних забезпечити дотримання вітчизняними суб'єктами господарювання суворих вимог і стандартів

фінансового нагляду та обмежити їх можливості щодо штучного заниження бази оподаткування і маніпулювання трансфертними цінами, ухилення від оподаткування і переміщення оподатковуваного прибутку до низькоподаткових офшорних юрисдикцій. У даному контексті принагідно відзначити, що наша держава в останні роки вже реалізувала комплекс серйозних заходів як у сфері забезпечення транспарентності інформації про власників банківських рахунків, так і підвищення їх відповідальності за надання недостовірної інформації про рух коштів на рахунках та здійснені фінансово-господарські трансакції. Національний інструментарій деофшоризації вітчизняної бізнес-діяльності являє собою набір правових, економічних та організаційних заходів, спрямованих на усунення використання офшорних юрисдикцій для здійснення бізнесу на території України. Ці заходи покликані обмежити або повністю виключити незаконне ухилення від податків, зниження рівня корпоративної прозорості та забезпечити економічну безпеку країни.

Офшоризація бізнес-операцій, як один з провідних глобальних трендів світогосподарського розвитку, справляє укр. негативний вплив на динаміку макроекономічного зростання держав і цілих регіонів в силу реалізації суб'єктами господарювання агресивних схем «податкової оптимізації» і «розмивання» ними податкової бази. На превеликий жаль, Україна також не випадає з загальної «обойми» глобальних процесів офшоризації бізнес-діяльності, потерпаючи від колосальних масштабів переведення вітчизняними компаніями прибутків за кордон, неповернення валютної виручки експортерів і маніпулювання трансфертними цінами, закупівлі компаніями продукції у товаровиробників та населення за готівкові кошти без належного відображення здійснюваних операцій у бухгалтерському і податковому обліках, реалізації напівлегальних (а почасти й відверто фіктивних) схем проведення експортних операцій економічними суб'єктами, не зареєстрованими як платники податку на додану вартість та ін.

Маємо зазначити, що увесь застосований на сьогодні офшорний інструментарій виведення з України капітальних ресурсів має чітко виражений

троїстий характер і реалізується трьома найбільш поширеними каналами. По-перше, власне виведення капіталу іноземними інвесторами (а у більшості випадків українськими бенефіціарами – фізичними і юридичними особами) у формі репатріації прибутків; по-друге, вкладення інвестиційного капіталу у пов'язані компанії і фірми, зареєстровані в офшорних юрисдикціях; по-третє, транскордонне переміщення фізичними і юридичними особами капітальних активів в офшорні юрисдикції з метою їх виведення з-під оподаткування чи дії регуляторно-контролюючих органів способом трансфертного ціноутворення і здійснення грошових переказів. Як бачимо, зазначені вище канали бізнес-офшорингу в Україні відбивають своєрідний «симбіоз» тіньових економічних трансакцій у сфері купівлі-продажу товарів і послуг, а також транскордонного руху грошових коштів. Достатньо сказати, що станом на початок 2019 р. тільки від експорту аграрної продукції сума неповерненої в Україну валютної виручки становила близько 103 млн дол. США [26]; а з урахуванням неухильного нарощування в останні роки промислового й особистого виробництва зернових і технічних культур, фруктів і ягід можна передбачити постійне зростання масштабів їх експортних поставок на світові ринки, а відтак – й дедалі більше ухилення економічних суб'єктів від виконання своїх податкових зобов'язань [21].

До основних елементів національного інструментарію деофшоризації можна віднести, зокрема [47]:

1. Законодавчі зміни: Україна неодноразово вносила зміни до законодавства з метою деофшоризації. Найбільш важливим із цих кроків є введення законів про боротьбу з ухиленням від податків, а також створення списків офшорних зон. Це дає змогу встановити критерії, на основі яких підприємства, що працюють в цих зонах, повинні сплачувати більші податки або навіть потрапляти під санкції.

2. Підвищення вимог до фінансової прозорості: українське законодавство вимагає від компаній розкривати дані про кінцевих бенефіціарів (осіб, що фактично володіють або контролюють компанію). Це значно

ускладнює використання офшорних структур для маскування реальних власників.

3. Податкові реформи: реформи у податковій сфері, зокрема запровадження автоматичного обміну інформацією про податкові рахунки між країнами, дають змогу контролювати операції з офшорними компаніями та мінімізувати їх використання для ухилення від податків.

4. Антикорупційні ініціативи: важливою складовою деофшоризації є боротьба з корупцією. Це включає запровадження ефективних антикорупційних заходів та механізмів, які дозволяють контролювати фінансові потоки та виявляти незаконні угоди з офшорними компаніями.

5. Міжнародна співпраця: Україна бере активну участь у міжнародних угодах, що спрямовані на боротьбу з офшоризацією, таких як Конвенція ОЕСР про автоматичний обмін фінансовою інформацією. Це дозволяє Україні отримувати відомості про фінансові операції своїх громадян і компаній за кордоном.

6. Державний контроль за великими трансакціями: Українські органи влади запроваджують механізми моніторингу великих фінансових операцій, особливо між компаніями, що працюють в офшорних юрисдикціях. Це включає перевірку фінансових потоків, а також можливість застосування санкцій до компаній, що порушують законодавство.

При визначенні ризиків і перспектив, слід виділити наступні [50]:

1. Ризики для бізнесу: Деякі підприємства можуть намагатися обійти нові закони через використання нових офшорних схем або через мінімізацію впливу нових правил. Це створює певні складнощі для податкових органів, які повинні постійно вдосконалювати контроль за фінансовими потоками [47].

2. Інвесторські настрої: Строгі заходи деофшоризації можуть впливати на інвесторські настрої, оскільки частина бізнесменів може відчувати труднощі у веденні міжнародних операцій, що включають офшорні структури.

3. Перспективи розвитку: Успіх національного інструментарію деофшоризації залежить від ефективної імплементації реформ, а також від підтримки міжнародної співпраці в боротьбі з офшорними зонами. Однак якщо ці заходи будуть реалізовані успішно, Україна може зміцнити свою економічну стабільність, зменшити рівень корупції та забезпечити прозорість бізнесу.

Загалом, національний інструментарій деофшоризації є важливою складовою економічної політики України, що сприяє боротьбі з ухиленням від податків, зниженню рівня економічної тіньової діяльності та підвищенню прозорості бізнесу.

Додаткові аспекти національного інструментарію деофшоризації [52]:

- Заборона на використання офшорних компаній для державних закупівель та приватизації: Одним з ключових заходів є заборона на участь офшорних компаній у державних тендерах та приватизаційних процесах. Це спрямовано на те, щоб запобігти участі анонімних чи важко контрольованих підприємств у публічних фінансових операціях. Відповідно до цього, компанії, що хочуть брати участь у тендерах чи покупках державних активів, мають розкривати своїх кінцевих бенефіціарів, щоб уникнути відмивання коштів і зловживань [44];

- Санкції проти офшорних юрисдикцій: Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями, щоб застосовувати санкції щодо офшорних країн, які не виконують міжнародні стандарти фінансової прозорості. Це включає відмову від надання вигод підприємствам, що мають реєстрацію в цих юрисдикціях, а також можливість запровадження податкових санкцій для підприємств, що ведуть бізнес через такі країни;

- перехід до прозорості корпоративної звітності: З метою боротьби з офшоризацією Україна здійснює заходи, щоб компанії звітували про свої активи, доходи, витрати і кінцевих бенефіціарів не лише на національному рівні, але й відповідно до міжнародних стандартів. Це включає обов'язкове подання звітів про фінансові результати для всіх компаній, які мають іноземні інвестиції чи працюють з іноземними партнерами;

- застосування технологій для боротьби з офшоризацією: Розвиток інформаційних технологій і створення автоматизованих систем обміну даними про фінансові операції між державами дозволяє підвищити ефективність боротьби з офшорними схемами. В Україні активно впроваджуються електронні системи для моніторингу трансакцій, що дозволяють виявляти підозрілі операції та зловживання з офшорними структурами [39];

- податкові інспекції і міжнародна співпраця: Україні важливо розвивати співпрацю з міжнародними податковими органами, такими як ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку) та Європейський Союз, для здійснення обміну податковою інформацією. Механізм автоматичного обміну фінансовими даними дозволяє виявляти необґрунтовані фінансові операції, що здійснюються через офшорні зони. Це підвищує ефективність податкового контролю, допомагаючи ліквідувати практики, пов'язані з податковими ухиленнями;

- Покращення антикорупційного середовища: Одним із важливих кроків на шляху до деофшоризації є створення і підтримка здорового антикорупційного середовища, яке дозволяє ефективно протидіяти незаконним практикам з використання офшорних схем. Зокрема, створення незалежних органів, таких як НАБУ (Національне антикорупційне бюро України), САП (Спеціалізована антикорупційна прокуратура) та інших організацій, що займаються розслідуваннями корупційних злочинів, дає змогу контролювати фінансові потоки і проводити розслідування стосовно компаній, що використовують офшори для ухилення від податків [43].

До переваг та результатів від деофшоризації можна віднести [41]:

1. Збільшення податкових надходжень: Завдяки боротьбі з офшоризацією, зменшується можливість ухилення від сплати податків, що в свою чергу веде до збільшення надходжень до державного бюджету. Прозоріші фінансові операції сприяють стабільності національної економіки.

2. Поліпшення бізнес-клімату: Впровадження прозорих правил ведення бізнесу створює сприятливе середовище для чесних підприємств. Зменшення корупційних ризиків та вдосконалення податкового законодавства приваблює іноземних інвесторів, що хочуть працювати в стабільній та прогнозованій економічній ситуації.

3. Покращення міжнародної репутації: Успішна боротьба з офшоризацією підвищує міжнародний рейтинг України в питаннях боротьби з корупцією та ухиленням від податків. Це покращує довіру з боку міжнародних фінансових інститутів, таких як Світовий банк, МВФ, та інші, і сприяє залученню міжнародних інвестицій.

4. Модернізація економіки: Внаслідок зменшення впливу офшорних компаній зростає рівень корпоративної прозорості, що дозволяє більш ефективно використовувати національні економічні ресурси. Підвищення рівня відповідальності бізнесу перед державою і громадськістю сприяє розвитку більш стабільного економічного середовища.

Незважаючи на позитивні кроки, досягти повної деофшоризації в Україні досить складно, оскільки світовий фінансовий ринок продовжує надавати інструменти для використання офшорних зон. Однак зміцнення міжнародних зв'язків, розвиток антикорупційних ініціатив і вдосконалення внутрішнього законодавства допоможуть зменшити масштаби офшоризації та забезпечити стабільне економічне середовище для розвитку українського бізнесу.

Додатковими напрямками та інструментами в національному інструментарії деофшоризації:

- розвиток «зелених» та інвестиційних фінансових схем: в Україні активно розвиваються механізми зелених облігацій та інші інвестиційні інструменти, які заохочують компанії вести бізнес прозоро і залучати інвестиції в економіку без використання офшорних схем. Ці інструменти також можуть стати важливим елементом фінансування сталого розвитку та інфраструктурних проєктів в

Україні, що не тільки забезпечить прозорість фінансових потоків, але й підвищить рівень довіри з боку міжнародних інвесторів;

- Використання технології блокчейн: блокчейн як технологія, що дозволяє створювати незмінні і прозорі реєстри фінансових операцій, може стати потужним інструментом у боротьбі з офшоризацією. Українські фінансові установи та державні органи вже розглядають можливість використання блокчейн-технологій для забезпечення прозорості фінансових потоків і зменшення можливостей для ухилення від податків через офшорні зони;

- Протидія використанню офшорів для «відмивання» грошей: офшорні юрисдикції часто використовуються для здійснення операцій, що призводять до відмивання коштів. Україна активно співпрацює з міжнародними фінансовими інститутами, такими як FATF (Financial Action Task Force), для моніторингу і виявлення нелегальних фінансових потоків, зокрема, через офшорні структури. Зокрема, Україна запровадила більш суворі заходи для боротьби з фінансуванням тероризму та відмиванням коштів, що включають нові правила для банків та фінансових установ щодо ідентифікації кінцевих бенефіціарів;

- Запровадження стратегії національних інтересів: Україні важливо визначити стратегічні національні інтереси щодо використання іноземних інвестицій, створюючи сприятливе середовище для залучення інвестицій через прозорі і перевірені механізми. Це може включати створення зручних умов для репатріації капіталу, стимулювання інвестицій у високотехнологічні і стратегічні галузі, що відповідатимуть економічним цілям країни і водночас допомагатимуть уникати використання офшорних схем.

Можливі проблеми в процесі деофшоризації:

1. Збільшення адміністративного навантаження: Одним із викликів при реалізації національної стратегії деофшоризації є можливе збільшення адміністративного навантаження на бізнес та державні органи. Більш жорсткі вимоги до звітності, проведення фінансових перевірок, а також необхідність збільшення контролю за діяльністю компаній можуть призвести до додаткових

витрат для підприємців, що створює ризик зниження інвестиційної привабливості країни.

2. Опір з боку бізнес-спільноти: Частина бізнесу може проявити опір змінам через звичку працювати через офшорні зони для мінімізації податкових зобов'язань і скорочення витрат на адміністрування. Це може призвести до ухилення від виконання нових вимог через створення складних фінансових схем або пошук нових «слабких» офшорних юрисдикцій, що також може стати проблемою для ефективної деофшоризації.

3. Міжнародний тиск: Використання офшорних зон є глобальною проблемою, і деякі країни можуть не погоджуватися на зміни у податкових та фінансових режимах, що створює потенційний міжнародний тиск. Водночас Україна повинна уважно стежити за змінами в міжнародному регулюванні, щоб не опинитися в ситуації, коли знижуються умови для конкурентоспроможності на глобальному ринку.

4. Необхідність підвищення фінансової грамотності: Важливим аспектом успіху деофшоризації є підвищення фінансової грамотності підприємців, а також державних органів. Це включає не лише ознайомлення з новими правилами і вимогами, але й навчання практичним навичкам щодо ведення бізнесу у нових умовах, зокрема, без використання офшорних структур.

Важливість інфраструктури та підтримки з боку держави:

1. Розвиток ефективних органів контролю та моніторингу: Важливим аспектом є створення ефективної інфраструктури для контролю за виконанням норм деофшоризації. Це включає розвиток спеціалізованих органів, таких як Державна фіскальна служба (ДФС), Антимонопольний комітет України та інші, які повинні мати необхідні ресурси та інструменти для проведення розслідувань, перевірок і боротьби з порушниками.

2. Підтримка малого та середнього бізнесу: Для забезпечення успішної деофшоризації важливо, щоб державні органи також звертали увагу на потреби малого та середнього бізнесу, який може не мати ресурсів для адаптації до нових

вимог. Створення програм підтримки таких підприємств, зокрема, через пільгове оподаткування чи консультаційні послуги, може допомогти їм залишатися в правовому полі, не вдаючись до використання офшорних структур.

Оцінка ефективності національної політики деофшоризації:

Загалом, хоча процес деофшоризації в Україні є складним і тривалим, позитивні зміни вже спостерігаються у вигляді підвищення прозорості бізнесу, зростання податкових надходжень і покращення міжнародної репутації країни. Успіх цієї політики значною мірою залежить від комплексного підходу, зокрема, від модернізації законодавства, посилення антикорупційної роботи та вдосконалення системи фінансового контролю.

Довгостроковий результат буде вимірюватися через зниження впливу офшорних структур, підвищення рівня відповідальності бізнесу та зміцнення економічної незалежності країни.

Не слід скидати з рахунків і вирішення завдяки впровадженню податку на виведений капітал таких надважливих для економіки нашої держави завдань як-от:

- забезпечення належного оподаткування усіх господарських операцій, пов'язаних з виведенням з бізнесу капітальних активів;

- нарощування притоку прямого іноземного інвестування з причин відсутності подвійного оподаткування корпоративних прибутків, спрощення системи оподаткування і послаблення адміністративного і фіскального навантаження на бізнес;

- значне зменшення потреб вітчизняного бізнесу у використанні інструментарію податкової оптимізації і реалізації агресивного податкового адміністрування способом фрагментації бізнесу і використання платників єдиного податку;

- стимулювання реінвестування отриманих компаніями прибутків у подальшу операційну і технологічну модернізацію їх господарської діяльності;

- значне спрощення процесу податкового адміністрування та полегшення податкових розрахунків суб'єктів господарювання з державним бюджетом з

причин відсутності вимог до працівників фінансових відділів щодо наявності у них знань з міжнародних стандартів фінансової звітності й аналізу формування показників фінансового аналізу й обліку операцій.

У характеристиці інструментарію деофшоризації вітчизняної бізнес-діяльності на особливу увагу заслуговує активізація міжнародно-правового співробітництва України у сфері обміну податковою інформацією за міжнародним стандартом Common Reporting Standard ОЕСР. Наголосимо, що реалізація даного стратегічного пріоритету передбачає повномасштабну участь нашої держави у розробленій експертами і фахівцями ОЕСР Багатосторонній угоді з автоматичного міждержавного обміну фінансовою інформацією. Виключна важливість долучення України до даної угоди продиктована, на нашу думку, її ключовими інституційними нормами, спрямованими на забезпечення держав-підписантів фінансовою інформацією від своїх фінансово-банківських установ з подальшим її включенням до каналів автоматичного інформаційного обміну з країнами-партнерами на щорічній основі [17].

Зазначені ресурсні можливості даної угоди впливають з включення до неї Загального стандарту звітності та Модельної угоди компетентних органів, що передбачають деталізовані правила впровадження системи міждержавного автоматичного обміну інформацією. Їх нормативні правила поширюються на діяльність не тільки банківських установ, але й таких фінансових посередників як депозитарії, брокери, страхові компанії й інститути спільного інвестування, зобов'язуючи їх здійснювати комплексний аналіз фінансової інформації щодо контрольованих ними фізичних і юридичних осіб, у тому числі і корпоративних бізнес-структур [21].

Таким чином, запровадження в Україні системи автоматичного обміну податковою інформацією дасть змогу національним податковим органам оперативно відстежувати реалізацію українськими суб'єктами господарювання міжнародних схем агресивного податкового планування, а також дадуть їм повну інформацію про рахунки, які прямо чи опосередковано належать вітчизняним резидентам, були відкриті у зарубіжних банках у понад ніж 100 країнах світу,

включаючи й офшорні юрисдикції [238]. Досягнення цієї стратегічної мети лежить у площині розбудови у нашій державі відповідної інформаційної інфраструктури, здатної забезпечувати, з одного боку, збирання, обробку й передавання податкової інформації за запитами компетентних органів податкового управління держав-партнерів, а з другого – належний рівень інформаційної безпеки у цій царині. Важливим при цьому є заснування у структурі Державної податкової служби України структурного підрозділу з функціональними повноваженнями у царині міждержавного обміну податковою інформацією та регулювання трансфертного ціноутворення шляхом його інтеграції до міжнародної системи автоматичного обміну податковою й фінансовою інформацією.

Крім того, активна діджиталізація виробничих процесів актуалізує питання щодо впровадження у систему вітчизняного податкового адміністрування цифрових технологій, здатних забезпечити реалізації деофшоризаційних інструментів. Йдеться насамперед про впровадження в Україні повноцінної системи електронного аудиту, здатного забезпечити оперативний моніторинг контролюючими органами достовірності і повноти відображення платниками податків фінансової звітності (доходів, витрат на інших індикаторів, що мають стосунок до розрахунку розміру їх податкових зобов'язань), моделювання й аналізу ними представлених в аудиторських файлах облікових даних. Наголосимо, що з-поміж використовуваних на сьогодні інформаційних продуктів аудиторського призначення найбільшу результативність демонструє стандартний аудиторський файл SAF-T, який застосовується платниками податків для подання інформації контролюючим державним органам. Даний продукт дає змогу податковим органам не тільки здійснювати повний аналіз представлених податковими агентами даних з використанням відповідних критеріїв ризикованості, але й надавати запити на отримання додаткової інформації з метою уточнення і доповнення представленої інформації. У такий спосіб забезпечуються широкі можливості платників податків власноруч виправляти виявлені помилки із застосуванням знижених санкцій [32].

Разом з тим, на часі сьогодні запуск повномасштабної системи автоматизації податкових перевірок, що забезпечить значне прискорення роботи контролюючих податкових органів, зниження на неї впливу людського фактору та послаблення моніторингового навантаження на платників податків і державні органи податкового менеджменту. Наголосимо, що до системи документів, що мають бути інтегровані до системи електронного аудиту платників податків, належать, зокрема, первинні фінансові документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансова звітність, аналітичні й облікові дані, що мають стосунок до розрахунку і сплати прибуткових податків і зборів. Вони мають бути репрезентовані базами даних облікової інформації економічних суб'єктів на відповідних технічних носіях; тимчасово створеними у комп'ютерній пам'яті й призначеними для узагальнення облікових даних змінними величинами; призначеними для візуалізації інформаційних даних електронними формами.

Реалізація комплексу деофшоризаційних заходів в Україні є важливим етапом у боротьбі з економічною тіньовою діяльністю, ухиленням від податків та покращенням бізнес-клімату в країні. Оскільки використання офшорних структур і зон стало однією з основних проблем для національної економіки, Україна розробила й активно впроваджує цілу низку заходів, спрямованих на боротьбу з офшоризацією. Зокрема, ці заходи стосуються як законодавчих змін, так і практичних інструментів для зменшення негативного впливу офшорних компаній на економіку.

1. Законодавчі ініціативи і нормативно-правові акти

Одним із основних напрямків деофшоризації є прийняття законів, які обмежують можливості для ведення бізнесу через офшорні юрисдикції. В Україні вжито низку законодавчих змін для зниження рівня офшоризації бізнесу:

- Закон України "Про очищення (деофшоризацію) бізнесу": Цей закон має на меті встановлення більш жорстких вимог до діяльності підприємств, що працюють через офшорні зони, та боротьбу з ухиленням від податків за допомогою офшорних схем. Закон передбачає обов'язкове розкриття

кінцевих бенефіціарів компаній, що дозволяє зменшити можливості для анонімності та маніпуляцій з активами.

- Законодавчі ініціативи щодо збільшення податкових ставок для офшорних структур: В Україні були введені нові податкові ставки та штрафи для підприємств, які здійснюють транзакції через офшорні юрисдикції. Зокрема, такі компанії мають сплачувати вищі податки на прибуток, якщо їх діяльність спрямована на ухилення від сплати податків в Україні.
- Законодавство про автоматичний обмін податковою інформацією: Україна стала частиною міжнародних угод, таких як Стандарт обміну інформацією про фінансові рахунки (CRS), що забезпечує обмін фінансовою інформацією між податковими органами різних країн. Це дозволяє Україні контролювати фінансові операції своїх громадян і компаній у інших юрисдикціях.

2. Створення системи контролю за фінансовими потоками

Окрім законодавчих ініціатив, важливою складовою процесу деофшоризації є посилення контролю за фінансовими потоками [37]:

- Система контролю за транзакціями через офшори: В Україні були розроблені нові механізми моніторингу фінансових операцій, зокрема через іноземні банки і офшорні компанії. Податкові органи отримали доступ до детальної інформації про транзакції, що проходять через офшорні структури. Вони також мають можливість накладати санкції на підприємства, що використовують такі структури для ухилення від податків.
- Програми для виявлення "псевдоофшорів": Національні органи влади активно працюють над виявленням фіктивних офшорних компаній, що були створені для мінімізації податкових зобов'язань, але фактично здійснюють діяльність на території України. Для цього використовуються сучасні методи аналізу даних та фінансових потоків, що дозволяють відслідковувати "схеми" з використання офшорів.

- Боротьба з міжнародними схемами ухилення від податків: Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями, зокрема з ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку), для вдосконалення механізмів боротьби з ухиленням від податків на міжнародному рівні, зокрема через офшорні структури.

3. Збільшення прозорості бізнесу та публічний контроль

Збільшення прозорості та відкритості в бізнес-середовищі є ключовим аспектом деофшоризації:

- Реєстрація кінцевих бенефіціарів: Однією з основних вимог є обов'язкове надання інформації про кінцевих бенефіціарів усіх юридичних осіб. Це означає, що компанії повинні вказувати реальних власників і керівників своїх підприємств, щоб унеможливити використання фіктивних осіб для приховування реальних власників.
- Публічні реєстри і прозорість даних: В Україні створено систему публічних реєстрів, в яких можна знайти інформацію про кінцевих бенефіціарів, структуру власності компаній і фінансові звіти. Це дає можливість громадськості та державним органам здійснювати контроль над бізнесом, що допомагає запобігти використанню офшорних схем.
- Програми для бізнесу з підвищення прозорості: Окрім законодавчої ініціативи, для підтримки прозорих підприємств створюються програми, які надають податкові пільги або інші переваги компаніям, що ведуть свою діяльність без використання офшорних схем. Ці програми стимулюють підприємців вести бізнес на більш відкритих умовах.

4. Міжнародна співпраця в боротьбі з офшоризацією

Успішна деофшоризація вимагає тісної співпраці з міжнародними організаціями і країнами:

- Міжнародний обмін інформацією: Україна активно бере участь в мультилатеральному обміні інформацією про фінансові операції своїх громадян та компаній, а також працює з міжнародними організаціями,

такими як ФАТФ (Financial Action Task Force), для боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму, що часто використовують офшорні структури.

- Європейський Союз та інші міжнародні ініціативи: Україна активно підтримує ініціативи ЄС щодо підвищення прозорості корпоративних структур та удосконалення міжнародної співпраці у боротьбі з офшоризацією. Зокрема, це включає механізми обміну податковою інформацією та запровадження санкцій проти офшорних юрисдикцій, що не виконують міжнародні вимоги.

5. Податкові реформи

Податкові реформи є важливим елементом комплексу деофшоризаційних заходів:

- Зміни в оподаткуванні для офшорних компаній: Український уряд вніс зміни до податкового законодавства, спрямовані на зменшення податкових переваг для компаній, що здійснюють свою діяльність через офшорні зони. Це включає збільшення податкових ставок для таких компаній, а також вимогу до них сплачувати податки в Україні, якщо їх економічна діяльність здійснюється на її території.
- Боротьба з трансфертним ціноутворенням: Зміни в податковому законодавстві також стосуються обмежень на використання трансфертного ціноутворення для уникнення сплати податків в Україні. Це включає підвищення вимог до документообігу і звітності для міжнародних корпорацій, що здійснюють транзакції через офшорні зони.

6. Оцінка ефективності реалізації комплексу заходів

Перші результати реформи деофшоризації в Україні свідчать про певні позитивні зміни. Наприклад, збільшено податкові надходження від великих корпорацій, значно покращено контроль за фінансовими потоками, і значно зросла прозорість у бізнес-середовищі. Однак для досягнення повної деофшоризації

потрібно ще більше часу та послідовних зусиль з боку державних органів і бізнесу.

Реалізація комплексу деофшоризаційних заходів в Україні — це складний і тривалий процес, що вимагає ефективної співпраці між урядом, бізнесом та міжнародними партнерами. Законодавчі зміни, створення системи контролю за фінансовими потоками, боротьба з трансфертним ціноутворенням і прозорість бізнесу є основними складовими цієї стратегії. Проте для повної деофшоризації економіки необхідно постійно вдосконалювати механізми контролю і заохочувати підприємців до ведення бізнесу за прозорими і легальними умовами.

Одним із ключових аспектів деофшоризації є забезпечення фінансової прозорості та боротьба з корупцією, які тісно пов'язані з використанням офшорних схем для приховування активів або ухилення від податків. В Україні для цього реалізуються наступні заходи [47]:

- Механізм "електронних декларацій" для державних службовців: Україна активно впроваджує механізм подачі електронних декларацій для посадових осіб, що є важливим кроком у боротьбі з корупцією. Останнім часом значно зросла увага до того, щоб політики та чиновники декларували свої доходи та активи, включаючи компанії, які належать або контролюються через офшорні юрисдикції.
- Публікація інформації про компанії з офшорними бенефіціарами: У рамках боротьби з корупцією та приховуванням активів через офшори, Україна розробила механізми для публічного оголошення даних про компанії, що мають бенефіціарів з офшорів. Це допомагає підвищити рівень прозорості в бізнес-середовищі та зменшити можливості для корупційних зловживань.
- Антикорупційні органи та їх роль у деофшоризації: Спеціалізовані органи, такі як Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) і Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), активно працюють

над виявленням корупційних схем, що включають використання офшорів для виведення коштів з країни або для ухилення від податків.

Водночас, Україна активно розвиває механізми для виявлення і запобігання фінансових порушень, пов'язаних з використанням офшорних компаній для незаконних фінансових операцій [41]:

- Програми для виявлення "псевдоофшорних схем": Окремі державні органи, зокрема Державна фіскальна служба та Національний банк України, працюють над створенням програм для виявлення фінансових порушень через офшорні структури. Це включає виявлення фіктивних офшорних компаній, через які проводяться трансакції для ухилення від податків, відмивання коштів чи здійснення незаконних фінансових операцій.
- Спільні розслідування з міжнародними органами: Україна активно співпрацює з міжнародними правоохоронними органами, такими як Європол і Інтерпол, для боротьби з використанням офшорних юрисдикцій у фінансових злочинах. Спільні розслідування, обмін інформацією та проведення спільних перевірок дають можливість знижувати вплив офшорів на українську економіку.

Також в Україні активно впроваджуються сучасні технології для покращення контролю за фінансовими потоками та боротьби з використанням офшорних структур [31]:

- Автоматизація податкових перевірок: В Україні активно впроваджуються системи автоматизованого контролю, які дозволяють швидко виявляти порушення податкового законодавства, зокрема, якщо компанії використовують офшорні юрисдикції для уникнення сплати податків. Це знижує можливості для маніпуляцій і прискорює процес розслідування.
- Використання блокчейн-технології: Оскільки офшорні структури часто використовують непрозорі механізми фінансових операцій, Україна експериментує з блокчейн-технологією для створення прозорих та

безпечних реєстрів фінансових операцій. Блокчейн дозволяє створити систему, в якій кожен фінансовий транзакційний запис буде зафіксований і доступний для перевірки, що дозволяє знизити ризики використання офшорних схем для ухилення від податків.

- Фінансові технології для підтримки бізнесу: В Україні також розвиваються фінансові технології (FinTech), які надають компаніям інструменти для прозорості та ефективної роботи без використання офшорних структур. Ці технології можуть включати електронні платформи для взаємодії з державними органами, що дозволяє знизити рівень бюрократії і підвищити прозорість операцій.

Загалом, деофшоризація є важливим етапом на шляху до забезпечення економічної стабільності та прозорості в Україні. Активні кроки уряду в цьому напрямку створюють сприятливе середовище для розвитку бізнесу, покращення інвестиційного клімату та зниження корупційних ризиків.

Завершуючи, наголосимо, що реалізація в Україні комплексу деофшоризаційних заходів здатна забезпечити ефективну детінізацію зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання, що матиме своїм наслідком неухильне нарощування як масштабів бюджетних податкових надходжень, так і обсягів повернення експортної виручки. При цьому усі зміни, пов'язані з імплементацією у нашій державі заходів Плану BEPS, справляють системний вплив на функціонування міжнародних груп компаній. Відтак – лише ті з них, які оперативнo модернізують свої корпоративні стратегії і бізнес-моделі у відповідності з сучасними вимогами міжнародних податкових норм та транспарентності податкового менеджменту, зможуть ефективно функціонувати у глобальному бізнес-середовищі та нарощувати конкурентні позиції на різних сегментах світового ринку.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження на тему: «Глобальні механізми офшоризації бізнес-діяльності» дозволяє зробити наступні висновки:

1. У сучасних умовах глобалізації та інтеграції світової економіки офшоризація бізнес-діяльності стала одним із важливих інструментів для компаній, що прагнуть мінімізувати податкові витрати, зменшити регуляторні обмеження та оптимізувати фінансові потоки. Офшорні юрисдикції, завдяки сприятливим умовам для ведення бізнесу, забезпечують підприємствам значну економічну вигоду. Водночас, глобальні механізми офшоризації викликають численні дискусії щодо їхнього впливу на економіку окремих країн, справедливість оподаткування та можливі негативні наслідки для державних фінансів.

2. У широкому розумінні бізнес-офшоринг являє собою процес перенесення частини або всіх бізнес-операцій до юрисдикцій з пільговим оподаткуванням або менш суворими регуляторними вимогами. Очевидно, офшоризація передбачає використання офшорних компаній для оптимізації фінансових потоків, зменшення податкового навантаження та захисту активів, у т.ч. реєстрацію компаній в країнах з вигідними податковими умовами, переміщення виробництв або аутсорсинг бізнес-функцій.

3. Хоча перші офшорні компанії почали з'являтися в 1920-х роках, коли бізнесмени в США шукали способи уникнення високих податків під час Великої депресії, термін "офшор" почав використовуватися лише у 1960-х роках для опису бізнес-структур, зареєстрованих за межами країни їхніх власників. Цей період характеризується і появою перших офшорних банків, коли фінансові установи почали пропонувати послуги з управління капіталом та інвестиційні можливості для іноземних клієнтів.

4. Бізнес-офшоринг включає в себе різноманітні форми і моделі, які дозволяють компаніям ефективно використовувати переваги офшорних

юрисдикцій. Внутрішній (внутрішньокорпоративний) офшоринг передбачає перенесення певних бізнес-процесів або функцій усередині компанії, але в рамках різних юрисдикцій, які пропонують вигідні умови для ведення бізнесу. Зовнішній офшоринг передбачає передачу певних бізнес-функцій або процесів зовнішнім партнерам, які можуть бути розташовані в офшорних юрисдикціях. Найбільш сприятливими країнами для реалізації бізнес-моделей зовнішнього офшорингу багатонаціональними підприємствами є Індія, Китай, Малайзія, Індонезія, В'єтнам, США, Таїланд, Великобританія та Бразилія.

5. Станом на 2024 р., до переліку перших 10 юрисдикцій за Індексом корпоративного податкового раю, підготовленого Tax Justice Network, увійшли Британські Віргінські острови, Кайманові острови, Бермудські острови, Швейцарія, Сінгапур, Гонконг, Нідерланди, Джерсі, Ірландія та Люксембург. Показово, що першість у рейтингу належить залежним або заморським територіям Великобританії, у той час як сама Великобританія посідає 18-те місце у рейтингу.

6. Досліджуючи глобальні тренди розвитку офшорних юрисдикцій ТНК, показовим є факт, що, згідно з рейтинговими даними «Fortune 500», американські ТНК володіють понад 2,6 трлн дол. США прибутку в офшорах (дані підтвержено 293-ма компаніями, у т.ч. на Apple, Pfizer, Microsoft, General Electric припадає ¼ зазначеної суми). Так, офшорна сума Apple складала у 2022 р. близько 215 млрд. дол. США (податкова гавань - Ірландія). Офшорна сума компанії Nike - майже 11 млрд. дол.США (податкова гавань – Бермудські острови)

7. Про домінування зовнішнього офшорингу у сучасних корпоративних бізнес-процесах свідчать наступні дані: виробничі функції 45 % найбільші європейські компанії передали своїм зарубіжним філіалам; близько 50 % - стороннім структурам-постачальникам. До ТОП-10 країн, бізнес-середовище має достойні конкурентні переваги для реалізації бізнес-процесів зовнішнього офшорингу (у т.ч. фінансова привабливість, кваліфіковані кадри, людська

спроможність) є, зокрема: Індія, Китай, Малайзія, Індонезія, В'єтнам, США, Таїланд, Великобританія, Бразилія.

8. У сучасних умовах глобальної інвестиційної практики все більшої популярності набувають офшорні фонди. У класичному розумінні, офшорний фонд являє собою схему спільного інвестування, яка акумулює кошти учасників з метою інвестування у різного роду активи, наприклад акції, нерухомість, сировину та ін. Однією з ключових конкурентних переваг офшорних фондів поряд з низькими ставками оподаткування є гнучкі правила корпоративного управління та звітності. Серед найбільш привабливих юрисдикцій для офшорних фондів у 2024 р. стали, зокрема: Британські Віргінські острови, Кайманові острови, Бермудські острови, о.Гернсі, Беліз.

9. Дослідження сучасних тенденцій офшоризації бізнес-сектору в Україні дають підстави резюмувати щодо, з одного боку, необхідності існування та розвитку офшорів з метою, щонайменше, гарантування збереження заощаджень у разі форсмажорних обставин та міжнародних конфліктів, а з другого – розроблення заходів щодо поступальної деофшоризації як ключового засобу боротьби з відпливом капіталу та прямих іноземних інвестицій до офшорних юрисдикцій. При чому, на думку авторитетних експертів, така протидія відтоку капіталу до офшорів не може бути реалізована виключно з директивних позицій, адже це процес, який вочевидь передбачає системне поліпшення бізнес-клімату та взаєморозуміння між бізнесу та державними інститутами [9]. При чому найбільш «гальмуючим» питанням у цьому контексті залишається проблема реформування податкової та регуляторної систем

10. На думку авторитетних дослідників, до ефективних заходів деофшоризації українського бізнесу можна віднести, зокрема: 1) запровадження податку на виведений капітал, що надасть можливість протистояти транскордонному виведенню капітальних активів за рахунок виплати роялті та процентів, знівелювавши загрози використання нульових ставок оподаткування доходів нерезидентів з боку українських бізнесменів; 2) запровадження

публічних реєстрів кінцевих бенефіціарів їхніх капіталів; 3) імплементацію нормативних положень Директиви ЄС щодо запобігання уникненню оподаткування – Anti-Tax Avoidance Directive (ATAD I та ATAD II); 4) впровадження системи податкової амністії; 5) впровадження привілейованого режиму податкового декларування амністованих доходів та їх оподаткування за пільговими ставками тощо.

11. Розбудова в Україні ефективної системи деофшоризації бізнес-операцій вітчизняних суб'єктів господарювання передбачає удосконалення системи податкового контролю за фінансово-господарською діяльністю компаній-експортерів; здійснення регулярного перегляду списку офшорних юрисдикцій з повним переходом на використання списку ОЕСР; запровадження Загального правила проти уникнення оподаткування з кодифікацією у вітчизняному законодавстві діючих у міжнародній практиці податкових доктрин; активізацію міжнародно-правового співробітництва України у сфері обміну податковою інформацією за міжнародним стандартом Common Reporting Standard ОЕСР; впровадження комплексних заходів щодо повної автоматизації аналізу поданої суб'єктами господарювання податкової інформації; впровадження в Україні повноцінної системи електронного аудиту, імплементацію нормативних положень Директиви Європейського Союзу ATAD I і ATAD II та ін.

12. Особливе місце в інструментарії деофшоризації економіки України посідає запровадження у нашій державі системи податкової амністії. Вона здатна ефективно вирішити стратегічно важливі для економіки нашої держави завдання, пов'язані з забезпеченням належного оподаткування усіх господарських операцій, пов'язаних з виведенням з бізнесу капітальних активів; нарощуванням притоку прямого іноземного інвестування, спрощенням системи оподаткування і послабленням адміністративного і фіскального навантаження на бізнес та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Столярчук Я.М. Імперативи трансформації глобального бізнес-офшорингу // Столярчук Я.М., Поручник А.М. / Журнал «Міжнародна економічна політика». - Вип. 1 (34). – 2021. - Електронний ресурс. Режим доступу: http://iejjournal.com/journals/34/2021_34_2_Stoliarchuk_et_al.pdf
2. Офшорні фонди: регулювання 2024 року. Офіційний сайт YB Case. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://ybcase.com/ua/company-services/funds/offshorne-fondy-regulirovanie-2024-goda>
3. Черницька Т.В. Офшоризація як ключовий механізм тіньових бізнес-операцій // Modern engineering and innovative technologies Issue 25 / Part 4. Електронний ресурс. Режим доступу: www.moderntechno.de 94
<http://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit25-04-119>
4. Офіційний сайт міжнародної організації Tax Justice Network. Режим доступу: <https://taxjustice.net/>
5. Кухарик В., Фаримець В. Сучасний стан розвитку офшорного бізнесу у світі. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/340214982_SUCASNIJ_STAN_ROZVITKU_U_OFSORNOGO_BIZNESU_U_SVITI
6. Іванова Л. Офшори: чи варто реєструвати у 2024 році? Електронний ресурс. Режим доступу: <https://antwort-law.com/ua/publications/offshory-stoit-li-registrirovat-v-2024-godu>
7. Туролєв Г. О. Особливості управлінської парадигми теоретичного дискурсу процесів бізнес-офшорингу. Стан та тенденції розвитку економіки, обліку, фінансів і права: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 9 липня 2020 р.). Частина 1. Полтава, 2020.
8. Шляхетко В. Офшоризація економіки України у воєнний період: причини, наслідки та шляхи протидії // Ефективна економіка. - №8. – 2024.

Електронний ресурс. Режим доступу:
<https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4485/4520>

9. Катрушин Б. Лагідна деофшоризація / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/12/8/680496/>

10. Офшоринг в управлінні проектами / Електронний ресурс. Режим доступу:

https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/777703/mod_resource/content/0/%D0%A2%D0%95%D0%9C%D0%90%2016_%D0%9E%D0%A4%D0%A8%D0%9E%D0%A0%D0%98%D0%9D%D0%93%20%D0%92%20%D0%A3%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9B%D0%86%D0%9D%D0%9D%D0%86%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%95%D0%9A%D0%A2%D0%90%D0%9C%D0%98.pdf

11. Corporate Tax Haven Index – 2024/ Results. Tax Justice Network. URL: <https://cthi.taxjustice.net/full-list>

12. Phillips, R., Petersen, H. & Palan, R. (2021). Group subsidiaries, tax minimization and offshore financial centres: Mapping organizational structures to establish the ‘inbetweeners’ advantage. *Journal of International Business Policy*, 4(2), pp. 286-307. Електронний ресурс. Режим доступу: https://openaccess.city.ac.uk/id/eprint/25398/1/Phillips2020_Article_GroupSubsidiariesTaxMinimizati.pdf

13. Phillips R., Gardner M., Robins A., Surka M. *Offshore Shell Games 2017: The Use of Offshore Tax Havens by Fortune 500 Companies*. 2017. 56 p. URL: <https://itep.sfo2.digitaloceanspaces.com/offshoreshellgames2017.pdf> (дата звернення: 10.06.2023).

14. Черницька Т. В., Харлов В. В. Офшоризація як ключовий механізм тіньових бізнес-операцій. *Modern engineering and innovative technologies*. 2023. No 25, part 4. URL: <https://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit25-04-119/5426> (дата звернення: 10.06.2023).

15. Tax Havens – Understanding How Tax Havens Benefit Companies. *Corporate Finance Institute*. 2022. <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/what-is-tax-haven/>

16. Реєстрація компанії в Ірландії
Детальніше: <https://azolalegal.com/registratsiya-kompanij/registratsiya-kompanij-evropa/registratsiya-kompanii-v-irlandii/>
17. Офшорні фонди: регулювання у 2024 р. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://ybcase.com/ua/company-services/funds/offsonnye-fondy-regulirovanie-2024-goda>
18. Кондрат І.Ю., Папірник С.Є. Офшорні фінансові центри: особливості функціонування та вплив на вітчизняну й світову економіку // Ел.журнал «Економіка та суспільство». – Вип.№37. – 2022. - Електронний ресурс. Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1227/1182>
19. Офшорний фонд: реєстрація інвестиційного фонду. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://fbs-tax.com/uk/tax-planning/registration-of-funds/>
20. FATF занесла Алжир, Анголу, Кот-д'Івуар і Ліван до "сірого списку". - Електронний ресурс. Режим доступу: https://biz.ligazakon.net/news/231473_fatf-zanesla-alzhir-angolu-kot-dvuar--lvan-do-srogo-spisku.
21. Чорний список ЄС. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.campiogroup.com/ukraine/blacklicst-eu/>
22. FATF виключила Сенегал зі свого посиленого моніторингу Електронний ресурс. Режим доступу: <https://finap.com.ua/pidsumky-plenarnogo-zasidannya-fatf-23-25-zhovtnya-2024-roku/>
23. Офіційний сайт Українського агентства фінансового розвитку: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/32160001/
24. Схеми та перспективи виводу капіталів до офшорних зон // Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку: Україна фінансова. Електронний ресурс. Режим доступу: https://ufin.com.ua/analit_mat/poradnyk/109.htm
25. Офіційний сайт Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей <https://www.fatf-gafi.org/en/home.html>

26. “Offshore” Marks of Business Regions of Ukraine Електронний ресурс. Режим доступу: <https://youcontrol.com.ua/en/data-research/ofshornyy-slid-dilovykh-rehioniv-ukrayiny/>

27. Офіційний сайт експертної платформи «CASE Україна»: <https://case-ukraine.com.ua/>

28. Луцишин З. Сучасна офшоризація бізнесу у конструкті національної фіскальної безпеки // Міжнародна економічна політика. 2019. Електронний ресурс. Режим доступу: http://iepjournal.com/journals/30/2019_4_Lutsyshyn_%20Frolova_Yuzhanina_Mazur_Perebyinis.pdf

29. Юрчик Г.М. Офшоризація економіки: національний вимір та соціальні наслідки. // Вісник НУВГП. Вип.3(99).- 2022. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://ep3.nuwm.edu.ua/25119/>

30. Багатостороння конвенція (MLI – Multilateral Instrument). Офіційний сайт Міністерства фінансів України: <https://mof.gov.ua/uk/mli-441>

31. CRS (Загальний стандарт звітності) Офіційний сайт Міністерства фінансів України: <https://mof.gov.ua/uk/crs-578>

32. Закон України № 2970-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо імплементації міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2970-20#Text>

33. Пахут Ю. Звіти про КІК: нова реальність для українського бізнесу // Юридична газета online / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/podatкова-praktika/zviti-pro-kik-nova-realnist-dlya-ukrayinskogo-biznesu.html>

34. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методології визначення юридичною особою кінцевого бенефіціарного

власника» від 19 вересня 2023 р. - Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1011-2023-%D0%BF#Text>

35. На шляху до справедливого оподаткування: Міністерство фінансів України працює над впровадженням принципів АТАД в рамках виконання рекомендацій Звіту про розширення ЄС. - Електронний ресурс. Режим доступу: https://mof.gov.ua/storage/files/%D1%81%D0%B5%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D1%80_26_04_24.pdf

36. З 1 січня 2023 року буде запроваджено е-аудит для великих платників // Електронне видання «Дебет-Кредит»/ Електронний ресурс. Режим доступу: <https://news.dtkr.ua/law/inspections/80730-z-1-sicnia-2023-roku-bude-zaprovadzeno-e-audit-dlia-velikix-platnikiv>

37. Як ДПС запроваджує е-аудит // Електронне видання УТЕКА.UA. »/ Електронний ресурс. Режим доступу: <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-kak-gns-vvudit-e-audit>

38. Коляда Т.А. Податкова амністія: зарубіжний досвід та перспективи для України // Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. № 13 (2024). Електронний ресурс. Режим доступу: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2024-13-02-08>

39. Global financial assets to touch \$317 trillion by 2020. URL: <https://www.moneycontrol.com/news/world/-1203105.html>

40. Global Value Chain Development Report 2017. Washington: World Bank, 2017.

41. Global Wealth 2020: The Future of Wealth Management. 20th Edition. A CEO Agenda. Boston Consulting Group, June 2020.

42. Google says it will no longer use 'Double Irish, Dutch sandwich' tax loophole. Technique allowed the tech giant to delay paying US taxes on international earnings for years, and pay a lower tax rate overseas. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2020/jan/01/google-says-it-will-no-longer-use-double-irish-dutch-sandwich-tax-loophole>

43. FATF. What do we gafi.org/about/whatwedo/#d.en.3146. Fichtner J. The do. URL: Offshore-Intensity <https://www.researchgate.net/publication/https://www.fatfRatio>. URL: 281460648_The_OffshoreIntensity_Ratio. Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD>. Global Wealth <https://www.bcg.com/growth.aspx>.

44. Van Beurden T., Jonker J. A perfect symbiosis: Curaçao, the Netherlands and financial offshore services, 1951-2013. Financial History Review. 2021. Vol. 1, No 28. P. 67-65. URL: <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridgecore/content/view/9553E156539D00E52F8EC687EBBBD39E/S096856502000013Xa.pdf/a-perfect-symbiosis-curacao-the-netherlands-and-financial-offshoreservices-1951-2013.pdf>

45. How Do You Know If Offshoring Is Benefitting Your Small Business? Key Performance Indicators (KPIs) Will Reveal If Your Offshore Team Is Benefitting Your Business. URL: <https://www.doxatalent.com/resources/kpis-for-offshoring/>.

46. Corporate Tax Haven Index: how the index works. Tax Justice Network. URL: <https://cthi.taxjustice.net/en/how-index-works> (дата звернення: 10.06.2023).

47. Corporate Tax Haven Index - 2021 Results. Tax Justice Network. URL: <https://cthi.taxjustice.net/en/>.

48. Кравченко А., Варламова М. Сучасні тенденції розвитку офшорних зон. Галицький економічний вісник. 2022. № 5-6 (78-79). URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/40818/2/GEB_2022v78-79n56_Kravchenko_A-Current_trends_of_the_167-173.pdf.

49. Черницька Т. В., Харлов В. В. Офшоризація як ключовий механізм тіньових бізнес-операцій. Modern engineering and innovative technologies. 2023. No 25, part 4. URL: <https://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit2504-119/5426>.

50. Реєстр великих платників податків України на 2023 рік. Оpendatabot. URL: <https://opendatabot.ua/open/large-tax-payers> What is BEPS? OECD. URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/about/>

51. BEPS. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/beps-440>.

52. International Financial Centre Review - Hong Kong as a Tax Haven. Offshore Protection. <https://www.offshore-protection.com/hong-kong-financial-centers>.

53. Corporate Tax Haven Index: how the index works. Tax Justice Network. URL: <https://cthi.taxjustice.net/en/how-index-works>

54. З 1 січня 2023 року буде запроваджено е-аудит для великих платників // Електронне видання «Дебет-Кредит»/ Електронний ресурс. Режим доступу: <https://news.dtki.ua/law/inspections/80730-z-1-sicnia-2023-roku-bude-zaprovadzeno-e-audit-dlia-velikix-platnikiv>

55. Як ДПС запроваджує е-аудит // Електронне видання УТЕКА.UA. »/ Електронний ресурс. Режим доступу: <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-kak-gns-vvodit-e-audit>

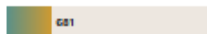

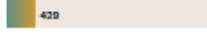

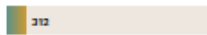

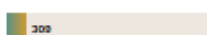

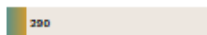

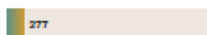

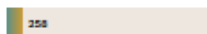

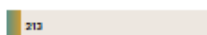

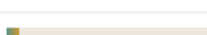

56. Коляда Т.А. Податкова амністія: зарубіжний досвід та перспективи для України // Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. № 13 (2024). Електронний ресурс. Режим доступу: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2024-13-02-08>

THE WORLD'S BIGGEST ENABLERS OF CORPORATE TAX ABUSE

UPDATED 35 DAYS AGO

CTHI Rank	Country	Haven Score	GSW	CTHI Value	CTHI Share
1	British Virgin Islands	100	2.9%	3061	7.1%
2	Cayman Islands	100	2.4%	2891	6.7%
3	Bermuda	100	1.5%	2478	5.8%
4	Switzerland	89	3.4%	2279	5.3%
5	Singapore	86	3.5%	2029	4.8%
6	Hong Kong	78	7.1%	1948	4.5%
7	Netherlands	74	11.1%	1945	4.5%
8	Jersey	100	0.5%	1756	4.1%
9	Ireland	79	3.4%	1622	3.8%
10	Luxembourg	69	8.8%	1480	3.5%
11	The Bahamas	100	0.2%	1313	3.1%
12	Isle of Man	100	0.1%	1144	2.7%
13	Guernsey	100	0.1%	1122	2.6%
14	Cyprus	79	0.9%	1046	2.4%
15	Mauritius	80	0.8%	1005	2.3%
16	China	62	7.3%	974	2.3%
17	United Arab Emirates	82	0.6%	954	2.2%
18	United Kingdom	59	8.3%	894	2.1%
19	France	65	3.1%	882	2.1%
20	Malta	77	0.4%	747	1.7%
21	Belgium	64	1.8%	698	1.6%

Додаток В (продовження)

22	↑	 Hungary		70		0.8%		681		1.6%
23	—	 Germany		55		4.2%		590		1.4%
24	↓	 Spain		60		1.8%		557		1.3%
25	—	 USA		46		15.6%		527		1.2%
26	—	 Sweden		57		1.2%		429		1.0%
27	↑	 Mexico		58		1.0%		425		1.0%
28	—	 Panama		72		0.1%		421		1.0%
29	↓	 Italy		53		1.3%		342		0.8%
30	↓	 Curaçao		72		0.1%		214		0.7%
31	↑	 Costa Rica		70		0.1%		212		0.7%
32	—	 Finland		60		0.3%		209		0.7%
33	↑	 Liechtenstein		67		0.1%		200		0.7%
34	↑	 Estonia		70		0.1%		206		0.7%
35	↑	 Anguilla		100		<0.1%		277		0.6%
36	↓	 Austria		53		0.6%		270		0.6%
37	↓	 Gibraltar		66		0.1%		258		0.6%
38	↑	 Latvia		71		<0.1%		254		0.6%
39	↓	 Czech Republic		55		0.3%		241		0.6%
40	↑	 Romania		58		0.1%		221		0.5%
41	↑	 Poland		52		0.4%		213		0.5%
42	↓	 Denmark		49		0.5%		198		0.5%
43	↓	 Turks and Caicos Islands		100		<0.1%		191		0.4%
44	↓	 Lebanon		72		<0.1%		187		0.4%
45	↑	 Seychelles		70		<0.1%		184		0.4%
46	—	 Liberia		67		<0.1%		178		0.4%

Додаток В (продовження)

47	↓	 South Africa	47	0.5%	175	0.4%
48	↓	 Macao	57	- 0.1%	100	0.4%
49	↑	 Taiwan	48	0.3%	100	0.4%
50	↓	 Bulgaria	56	- 0.1%	158	0.4%
51	↑	 Lithuania	57	- 0.1%	148	0.3%
52	↓	 Slovakia	53	- 0.1%	142	0.3%
53	↑	 Aruba	71	<0.1%	142	0.3%
54	↓	 Portugal	46	0.3%	140	0.3%
55	↓	 Croatia	56	- 0.1%	137	0.3%
56	↑	 Brazil	38	1.1%	120	0.3%
57	—	 Greece	50	- 0.1%	124	0.3%
58	↑	 Kenya	56	<0.1%	105	0.2%
59	↓	 Monaco	66	<0.1%	84	0.2%
60	↑	 Ghana	54	<0.1%	90	0.2%
61	↓	 Slovenia	48	<0.1%	79	0.2%
62	—	 Andorra	63	<0.1%	77	0.2%
63	↓	 Peru	42	- 0.1%	68	0.2%
64	↓	 Botswana	53	<0.1%	66	0.2%
65	—	 Tanzania	47	<0.1%	52	0.1%
66	↑	 San Marino	60	<0.1%	44	0.1%
67	↓	 Ecuador	43	<0.1%	44	0.1%
68	—	 Argentina	33	- 0.2%	42	0.1%
69	↑	 Montserrat	64	<0.1%	23	0.1%
70	↓	 The Gambia	45	<0.1%	12	<0.1%

Джерело: [11]

Звіт подібності

метадані

Заголовок

Глобальні механізми офшоризації бізнес-діяльності

Автор Науковий керівник / Експерт
 Грек Я.В. проф. Столярчук Я.М.

Інституція кафедра міжнародної економіки

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОНКЛІВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		1
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	41

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності означає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

25

Довжина фраз для коефіцієнта подібності 2

КП 2

10108

Кількість слів

КЦ

79606

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копію тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз		Копію тексту	
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ЦИФРОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://www.mof.gov.ua/uk/ml-441	25	0.25 %
2	https://www.mof.gov.ua/uk/ml-441	23	0.23 %
3	http://ieejournal.com/journals/24/2021_34_2_8stolarchuk_et_al.pdf	21	0.21 %
4	https://biz.ligazakon.net/aktualno/14108_rozkrifiva-strukturi-vlasnosti-u-2024-rots	21	0.21 %
5	https://www.camotoorouo.com/ukraine/blacklist-ru/	18	0.18 %

Бабінцова В.Р.	52
Підвищення конкурентоспроможності українських товарів у процесі євроінтеграції	
Verbets D.V.	54
Us Global Competitive Leadership In High-Tech Sectors Of The World Economy	
Блащук А.В.	55
Стратегічні ініціативи сталого розвитку компанії JOHN DEERE в умовах повоєнного відновлення України	
Вислінська В.В.	57
Вплив євроінтеграції на модернізацію платіжних систем України	
Вугман Д.О.	59
Ключові напрями цифровізації світового енергетичного сектору	
Грек Я.В.	62
Ключові ризики офшоризації вітчизняної бізнес-діяльності в умовах посилення міжнародних регуляторних норм	
Григоренко Ю.В.	65
Етапи розвитку цифрової економіки	
Данькевич Б.О.	67
Оцінка потенціалу України як аутсорсингового хабу для багатонаціональних підприємств	
Дендеберя Д.О.	70
Циркулярна економіка в контексті торговельної інтеграції України з ЄС	
Dmytriienko F.O.	73
Strategic Directions For Improving Ukraine's International Competitiveness	
Закревська С.В.	76
Світовий досвід управління інтелектуальною власністю: виклики адаптації в економіці України	
Кісеолар О. В.	78
Вплив офшорних механізмів на стабільність економіки та фінансову безпеку України	
Kaliuzhna Sofia	81
Adapting International Marketing Practices For Ukrainian Companies Entering The European Market	
Касьян І. Ю.	83
Інтеграція блокчейн-технологій у фінансову систему України: виклики та перспективи в контексті європейських стандартів	
Клещенко К.О.	85
Досвід європейського союзу у формуванні криптовалютного сегменту фінансового ринку в Україні	
Колядюк І.Р.	88
Інтелектуальний ресурс глобального економічного розвитку	

5. *Ризики трансфертного ціноутворення при операціях з низькоподатковими юрисдикціями.* Українські компанії, що працюють із офшорними структурами, стикаються зі значними ризиками щодо обґрунтування ринкової ціни операцій, зокрема: 1) невідповідність принципу "витагнутої руки" (якщо ціна операцій між пов'язаними сторонами відрізняється від ринкової, податкові органи можуть донарахувати податки та застосувати штрафи); 2) документальне підтвердження (недотримання вимог щодо звітності та документального підтвердження може призвести до штрафів у розмірі 3% від суми контрольованих операцій, але не більше 300 розмірів мінімальної зарплати); 3) відсутність економічної мети (якщо податкові органи встановлять, що метою операцій було лише мінімізація податків, такі операції можуть бути визнані недійсними або неринковими, що призведе до донарахування податків та штрафних санкцій).

Таким чином, за оцінками вітчизняних фахівців, протягом найближчих років українським компаніям важливо не лише відповідати новим законодавчим вимогам, але й заздалегідь готуватися до можливих перевірок з боку податкових органів, аби мінімізувати ризики. Ефективне управління офшорними структурами в умовах зростаючого міжнародного контролю потребуватиме стратегічного планування та залучення висококваліфікованих фахівців у галузі міжнародного корпоративного та податкового права.

Список літератури:

1. Офіційний сайт міжнародної організації Tax Justice Network. Режим доступу: <https://taxjustice.net/>
2. Столярчук Я.М. Імперативи трансформації глобального бізнес-офшорингу // Столярчук Я.М., Поручник А.М. / Журнал «Міжнародна економічна політика». - Вип. 1 (34). – 2021. - Електронний ресурс. Режим доступу: http://iejournal.com/journals/34/2021_34_2_Stoliarchuk_et_al.pdf
3. Черевко О. Ключові офшорні ризики 2024 року. Електронний ресурс. Режим доступу: https://biz.ligazakon.net/analytics/230827_klyuchov-ofshorn-riziki-2024-roku

Григоренко Ю.В.

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

У світовому контексті цифрова економіка визначає новий формат глобальних економічних відносин, заснований на широкомасштабному впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій у виробничі процеси, управління та взаємодію між суб'єктами економіки. Стрімкий розвиток цифрової економіки є однією з ключових тенденцій світового економічного розвитку, що зумовлює значну наукову зацікавленість у вивченні її природи та структури.

Таблиця 1 - Юрисдикції, що впровадили штрафи за порушення правил прозорості, 2024 р.

Юрисдикція	Розмір штрафу
Британські Віргінські острови	штрафи за невиконання вимог щодо реєстрації бенефіціарних власників можуть сягати \$5000 за кожне порушення, а також можуть бути застосовані додаткові санкції у вигляді призупинення діяльності компанії
Кайманові острови	за порушення вимог щодо звітності компанії можуть бути накладені штрафи до \$6000, а у випадку серйозних порушень - до \$10 000
Багамські острови	за порушення правил ведення бухгалтерської документації може коштувати компанії штраф у розмірі до \$50 000
Панама	за недотримання вимог щодо ведення бухгалтерського обліку та реєстрації бенефіціарів штрафи можуть сягати \$1000 за перше порушення, а також \$500 за кожен наступний місяць невиконання вимог
Сейшельські острови	компанії, які не оновлюють або не надають інформацію про бенефіціарних власників, можуть бути општрафовані на суму до \$10 000, що є значною санкцією для малого та середнього бізнесу
Кіпр	за несвочасне оновлення реєстрів бенефіціарних власників передбачені штрафи до €20 000

2. *Зміни у законодавстві щодо контрольованих іноземних компаній (КІК).*

В Україні продовжується розвиток законодавства про контрольовані іноземні компанії (КІК), яке зобов'язує податкових резидентів України декларувати доходи від іноземних компаній, у яких вони є кінцевими власниками (контролерами). Невиконання цієї вимоги може спричинити серйозні податкові наслідки та фінансові витрати у вигляді штрафів. Основні ризики пов'язані зі штрафами за недекларування доходів КІК та оподаткуванням прибутку КІК [[1]; [2]].

3. *Приєднання України до CRS.* Означає перший обмін фінансовою інформацією України з іншими країнами-учасниками в рамках глобальної системи автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки (Common Reporting Standard (CRS)), т.б. фінансові установи по всьому світу зобов'язані передавати інформацію про рахунки українських податкових резидентів (у т.ч рахунки пасивних іноземних компаній) до податкових органів України.

4. *Правила тонкої капіталізації.* Застосовуються до компаній, які використовують внутрішньогрупові фінансові операції з метою зниження податкових зобов'язань через збільшення витрат на сплату відсотків. Ризики застосування правил тонкої капіталізації пов'язані з донарахуванням податків та втратою пільг за конвенціями (у разі невідповідності умовам BEPS, компанія може втратити право на пільгові ставки конвенцій про уникнення подвійного оподаткування, що призведе до значного збільшення податкового навантаження).

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР
ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ
УКРАЇНИ**

видів техніки і технологій, які потребують розроблення ефективних цифрових рішень.

Список літератури:

1. Energy as a Service (EaaS) Market by End-user, Service, and Geography – Forecast and Analysis 2021-2025. Technavio. April 2021. URL: <https://www.technavio.com/report/energy-as-a-service-market-industry-analysis> (дата звернення 21.10.2024 р.).
2. Smart grids worldwide – statistics & facts. Statista. The Statistic Portal. URL: <https://www.statista.com/topics/9349/smart-grids/#topicOverview> (дата звернення 21.10.2024 р.).
3. Vehicle-to-Grid Technology Market (By Component: Smart Meters, Electric Vehicle Supply Equipment (EVSE), Software, and Home Energy Management (HEM); By Application: Battery Electric Vehicles (BEVs), Fuel Cell Vehicles (FCVs), and Plug-in Hybrid Electric Vehicles (PHEVs)) – Global Industry Analysis, Size, Share, Growth, Trends, Regional Outlook, and Forecast 2022 – 2027. URL: <https://www.precedenceresearch.com/vehicle-to-grid-technology-market> (дата звернення 21.10.2024 р.).

Грек Я.В.

КЛЮЧОВІ РИЗИКИ ОФШОРИЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ БІЗНЕС-ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ МІНАРОДНИХ РЕГУЛЯТОРНИХ НОРМ

Запровадження нових інструментів контролю з боку держав та міжнародних організацій, посилення регуляторних норм та міжнародного тиску на офшорні юрисдикції, супроводжується ключовими ризиками, з якими можуть стикнутися власники офшорних компаній протягом найближчих років.

За експертними оцінками, до ключових ризиків, з урахуванням змін у законодавстві, що впливають на діяльність офшорних компаній, можна віднести, зокрема:

1. *Посилення регуляторних норм щодо прозорості в офшорних юрисдикціях.*

Протягом останніх років спостерігалось значне посилення міжнародного тиску на офшорні юрисдикції з метою забезпечення більшої прозорості та боротьби з відмиванням коштів. У 2024 році більшість офшорних юрисдикцій вже зобов'язалися дотримуватися міжнародних стандартів, встановлених Міжнародною організацією FATF (Financial Action Task Force), а також рекомендацій ЄС. Це включає вимогу вести бухгалтерський облік і зберігати документацію, а також обов'язкове створення реєстрів бенефіціарних власників компаній, що дозволяє урядам країн швидше ідентифікувати осіб, які стоять за офшорними структурами. Юрисдикції, що впровадили штрафи за порушення правил прозорості, наведені у таблиці 1 [3].